

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

IDUN

ILLUSTRERAD TIDNING
GRUNDLAGD AF
FÖR KVINNAN OCH HEMMET
FRITHIOF HELLBERG

SÖNDAGEN DEN 11 JUNI 1916.

HUFVUDREDAKTOR:
ERNST HÖGMAN.

RED.-SEKRETERARE:
ELISABETH KREY.

Årets pro- motions-

DEN ÖFRE BILDEN återger de närvarande af de femton jubeldoktorerna: af Upplands nation prosten H. T. Wallin och f. rektor P. H. Söderbaum, af Södermanland-Närkes nation prosten J. U. G. Stenquist, af Västmanland-Dala nation f. d. rektor P. R. Billmanson samt f. d. lektor S. J. Kardell, af Smålands nation f. d. lektor C. G. von Porat, af Värmlands nation professor emeritus H. H. Hildebrandsson, af Norrlands nation f. d. lektor E. A. Bång samt af Gotlands nation f. d. färoverksadjunkten G. A. Säve.

Den nedre bilden återger de närvarande af

högtid i Uppsala.

årets promovendi: af Stockholms nation N. Herlitz, N. R. Lindahl och H. M. Valentin, af Gästrik-Hälsinge nation Gunhild Bergh, af Östgöta nation Y. T. Brilioth, af Västgöta nation J. Melander, af Södermanland-Närkes nation S. Lindqvist, af Västmanland-Dala nation C. J. Bergholm, K. O. V. Dahlgren, J. Holmberg och Y. S. Lorents, af Smålands nation O. W. C:son Walde, af Göteborgs nation A. R. Molander, af Kalmar nation K. H. Alving och K. G. Lindblom samt af Norrlands nation C. F. S. Munthe och A. K:son Ångström. — Gust Angel foto.

FRÅN DÖD TILL DÖD. Skiss af Gustaf Collijn.

INTIMA TEATERNS SKICKLIGE Ledare och chef, direktör Gustaf Collijn, debuterar härmed som novellist i Iduns spalter. Hans penna har tillförne, som bekant, syss-

ARTUR BERG VAR UTE PÅ SIN FÖRSTA promenad bland sjukhusets gångar. Han kände sig ännu mycket kraflös efter den svåra operation, han genomgått. Han visste, att han ytterligare hade några veckor af noggrannaste skötsel framför sig, men han var heller inte stark nog för att längta bort från sjukhusets ombonade värld. Tanken på ofriden därute och det eviga jäktet bland människorna skrämde honom.

Han spårade något af det, redan där han stödd mot hufvudkorridorrens glasörrar stod och betraktade lifvet utanför i sjukhusets stora entré. Hvilket myller på detta de sjukas torg! Bandage-ombundna och i rullvagnar instufvade individer korsade hvarandra på vägen till och från den stora väntsalen. Särskild uppmärksamhet tilldrog sig ett underligt tåg. Fyra schåare buro in en hvithårig, fämligen fantastiskt klädd gammal man, som satt i en hvilstol, placerad på en vanlig stadsbudsbar. Road af sitt ovanliga uppdrag skuffade lazzaronerna sig ganska hänsynslöst fram i vimlet och höjde då och då högt till väders den gamle, som kämpade för att trots sina plågor bibehålla en viss grandezza. Hela bilden gaf Artur som en vision från flydda tiders Italien.

Ett rasslande buller hördes från gårdsplanen utanför fönsterräckan på korridorrens långsida. Ambulansen körde in. Några systerar skyndade till och en öfverhöjd kropp förflyttades på rullbädden, som stod redo att hastigt forsla nykomlingen vidare. Litet längre bort i korridoren möttes de af en nyopererad, som vitblek drogs mot sitt rum. Han började vakna ur narkosen, svor och jämrade sig om hvartannat, fylld af någon oredig ångest, att man ämnade öfverfalla honom.

Hur sällsam verkade inte denna ständiga ström af sjuklingar. Var det inte snarast ett under att några människor fingo förbli friska. Sjukdomarne hade ju förvandlat jordens yta till ett såll, i hvars hål ständigt nya måste gå ned sig. För hvar och en tedde det sig som en katastrof, men här, där offren samlades, framstod först klart, hur ohyggligt vanligt det egentligen var. Från en tidigare gång kom Artur att minnas sjukhusräkningens drastiska formulering med sitt öfverstrukna alternativ "patienten — afled inte!" Skillnaden var värd ett pennstreck.

På vägen tillbaka till rummet hejdade honom underläkaren, som han var bekant med från skoltiden, för att höra hur promenaden bekommit honom. Närmast skedde det nog för att berätta om det fall, han föregående natt fått taga hand om — en själfmordskandidat af mindre vanlig art. Denne hade helt japanskt med en knif försökt rispa upp magen på sig och därvid sargat sig ohyggligt. Det lyckades emellertid att lappa ihop honom, försäkrade doktorn, och stackarn blef nästan snopen, att så utomordentliga ansträngningar ändå inte ledt till resultat.

Doktorn kom i detta sammanhang att erinra sig det tillstånd, han utverkat för Artur, att få besöka skådespelerskan Ester Elfson, som befann sig isolerad på sjukhuset i afvaktan på att bli tillräckligt frisk för att kunna föras till fängelset.

Ester Elfson var utan jämförelse den mest omtalade och omskrifna patient, sjukhuset

Gustaf Collijn.

hyste. En ryktbar skådespelerska, som spelar hufvudrollen i ett verkligt drama, det måste ju sätta alla sinnen i uppror. Tusen tolkningar hade gifvits åt de sparsamma, men rafflande fakta, som blifvit kända. I ett anfall af raseri hade hon lifsfarligt sårat den man, hon lefvat tillsammans med, och därpå sökt döda sig själf. Men hur hade hon kommit att bringas till en så förtviflad gärning? En tidning försökte med en analys af henne som skådespelerska att ge några psykologiska förklaringar. Hon hade alltid visat ett nästan exotiskt lidelsefullt temperament, hette det, och hvem hade kunnat göra en Strindbergsk nervkris som hon. Man fick ofta en känsla, att denna kvinna verkligen var i stånd till ett brott, så originell och farlig verkade hon. Det hade nog i sin mån bidragit till den utomordentliga framgång, hon erhöll redan vid sitt första framträdande på scenen. Visserligen voro också hennes yttre förutsättningar de bästa: en smidig vidjekropp, som böjde och reste sig för sin själs ständigt skiftande ilar, ett par något uppåt sneddande ögon, som följde munnens linje, när hon log, och gaf åt blickens strimma något stålblankt skålmskt, men för att hela hennes begåfning och personliga charm skulle komma till sin rätt, kräde hon uppgifter af så att säga hypererotiskt, hysteriskt slag. Den verklighet, hon skänkte dem, hade också nu visat sig äga sina rötter ej endast i en virtuos skådespelarkonst utan också i konstnärinnans egen något patologiska, men sällsamt fångslande natur, menade tidningen.

Artur måste småle, när han läste detta och liknande karaktäriseringsförsök. Så kunde hon ej ha förändrat sig på de få sista åren, han ej träffat henne. Det exotiska fanns där visserligen — hennes mormor var spanska och barnbarnets hår och ögon ägde samma mörka färg — och en viss uppbrusande liflighet hade alltid kännetecknat henne. Artur mindes ju hur hon som barn under lekarne med de andra kunde bli häffig till raseri och tårar, men hur mjuk och foglig visade inte hon sig också, när hon sökte förklara sig och göra allt godt igen, helst sedan hon blifvit ensam med honom. En gång hade de särskildt försonats så barnligt vackert med stora, stora löften, som de hopkrupna under en hasselbuske gifvit hvarandra och som hon till slut beseglaf med en kyss.

Utom detta hade de så många andra vackra minnen gemensamt, som aldrig kun-

lat med dramatisk diktning samt litterär kritik och analys. Han är framför allt psykolog — och äfven inom skissens trånga ram framträder denna hans egenskap med styrka.

nat helt fördunklas af hvad som sedan följt. Hela hans ungdom var Ester! Särskildt den första sommaren, sedan hon börjat vid teatern, var oförgätlig. De njöto af sina ferier långt ute vid hafvet helt för sig själfva. Hon klättrade på klipporna och sträckte ut sig på däck af segelbåten i samma solglitrande, allvarsfientliga yra. Hon var öm om hvarje stunds glädje, hon satte in hela sin ungdoms trots på att intet skulle förspillas af de heliga små korn, som så sparsamt blandas i lifvets timglas.

Några strofer, han diktaf om dessa dagar, runno honom i sinnet, och han måste upphörligt upprepa dem för sig. Om han trots sina studier då snabbt lyckades vinna ett visst rykte som skald, så var det hennes förtjänst. Tanken på henne hade alltid verkat så förunderligt inspirerande på honom. Han såg henne både som den Ester hon var och i de många gestalter, han så lätt kunde få att växa fram ur hennes.

Hur Ester kommit att öfverge honom för Breyder, en illa ansedd man, men med ett tvålskönt gatsångarsikte, det hade förblifvit oförklarligt för honom. Trots att han fått höra, hur olyckligt förhållandet mellan Ester och Breyder utvecklaf sig, hade han heller sedan aldrig kunnat förmå sig att uppsöka henne. Men efter den slulliga tragedien, sen han i tidningen läst om att hon förts till samma sjukhus, där han själf låg, stod det med ens klart för honom, att han ville försöka göra allt för att få träffa henne. Till en början lät det föga förhoppningsfullt. Hon sväfvade ständigt mellan lif och död. Själf var han ju också den första tiden fjältrad vid sin säng. Hans vän underläkaren hade därför nu bragt honom ett verkligt efterlängtadt budskap. De stora hindren och de små formaliteterna voro lyckligt öfvervunna. Han skulle i morgon åter stå ansikte mot ansikte med Ester Elfson.

II.

Esters säng stod midt på kortväggen be-lyst af ett svagt ljus från det nästan helt af gardiner täckta sidofönstret. Borta i ena hörnet satt en syster och läste.

Artur kände sig till en början försagd och beklämd. Han visste inte rätt hvad han vågade säga och höll sig därför nästan uteslutande till erfarenheterna på sjukhuset. Själfva söfningen intresserade Ester särskildt. Hon bekräftade och fyllde i, under det han beskref. Ett stålskimmer hade under den växande bedöfningen först verkat hårdt och havst som från väggar af idel klingor, hvilka gnedos blankare och blankare. Samtidigt stegrades ett oförklarligt förvillande larm — likt ett öronbedöfvande dån från en oändlig mängd maskiner. Inne i hufvudet ekade det särskildt af vissa kläppar och spolar. Stämmor och steg kunde inte längre fullt urskiljas, men allt hade samma ihåliga, hårda klang. Maskinernas takt ökades. Tanken hvilka fasans skrik, som skulle krävas för att kunna göra sig hörd, blef mer och mer kväfvande. Som en stämma från skyn klingade några lugnande ord, men hvem som talade var omöjligt att urskilja. Ljuset föll nu ändå mera stålblankt bländande rakt i ögonen. Lifvet skalades af all verklighet. Ett långsamt döende tog vid åt-

följdt af ett sista förvirradt tvifvel, att det nu också var döden utan uppvaknande.

Ester kom därefter helt omärkligt in på hur lika narkosen i flera afseenden den hypnos varit, under hvilken hon begick den handling, hon egentligen nu mindes så föga af. Som blodets kretslopp på operationsbordet förvandlades till detta underligt maskinliknande dån, så hade smådeord och slag eggat upp ett medvetlöshetens raseri hos henne, under hvilket pulsens hetsande taktslag jäktat tankarna. Många gånger förr hade hon ju bragts i ett liknande tillstånd, men utan denna vansinniga längtan efter befrielse.

Det var den kärlek hon våldfört sig på hos sig själf, som djupast rotat hatet till Breyder och gjort det svårare för henne att inte resa sig mot hans skändligheter. Med ett mildt förklaradt allvar, som dömde hon redan om sig själf som död, utvecklade hon vidare den skuld hon ansåg deras forna lycka äga i hvad hon gjort. Minnet af hans kärlek och hvad de genomlevvat hade ej stått att utplåna för henne. Hvarje slag af Breyders hand väckte utom allt annat äfven saknaden af Arturs smekning.

Hennes ord fyllde Artur med en helt egotistisk glädje. Hon gaf ju med dem beviset för, att det som betydte så oerhördt i hans lif också satt djupare spår i hennes än han sedan länge haft skäl att tro. Värmen från förr steg upp och lockade dem likt förfrusna att närma sig på nytt. Han kände det som om han aldrig älskat henne djupare än nu, där han satt vid hennes sjukläger och tafatt lekte med den feberheta hand, som så nyss förfövat ett brott.

Han fick tillåtelse att besöka henne dagligen och kunde ofta stanna länge hos henne. Hon blef gladare och glömde mer och mer det som närmast skett. Hon gick upp i ögonblickets lycka att ha honom sittande bredvid sig beskyddande som om han varit hennes man. Hon försökte inbilla sig, att hon var på bältringen efter en svår barnsäng, och att det var därför han såg så bekymrad ut ibland och var så öm mot henne. Hon smekte hans hufvud så innerligt som om hon velat låta sitt lif med hvarje ny gång, och när hon kysste honom, var det som sökte hon lägga hela sin själ naken för honom att besvarande kyssa.

Utom Artur mottog hon ej många besök. Endast ett par af hennes kamrater, som kände väl till Breyder och förstodo, att de ej kunde döma hårdt, hade haft mod att skaffa sig tillträde till hennes sjukrum. En gång, då de just lämnat henne, träffade Artur henne sittande upprätt bland kuddarna och fylld af tankar på den roll hon senast repeterat. Det var särskildt en scen, som hon längtat att få göra. Ungefär som en pianist, hvilken slagit sig ned vid flygeln för att flyktigt fantisera, plötsligt lockas att fortsätta på allvar, så öfvergick hon så småningom från brottstycken af repliker till större och större helhet. Det var en underlig fascinerande kraft öfver henne. Hennes färdas ansikte förvandlades, och hon fann sällsamt gripande tonfall. Hon ville liksom öfvertyga sig själf och Artur en sista gång om hvad hon innerst mäktade ge. Sköterskan, som en tid följt henne med nyfiken förvåning, återkallade henne dock snart till verkligheten och förehöll henne, att hon måste spara sig. För hvad, tänkte Artur. För att desto snarare föras i fängelse. Hvilken nästan onaturligt grym lek innebar inte egentligen denna om-

Hedda Arosenius.

FRÖKEN HEDDA AROSENIUS I KÖPING fyller den 11 juni 70 år, och många och hjärtliga äro förvisso de lyckönskningar, som på högtidsdagen strömma henne till mötes från när och fjärran. Ty de gångna 70 åren äro fyllda af en rik och gagnande verksamhet i trogen pliktuppfyllelse.

Hon föddes i Västerås den 11 juni 1846, dotter till dåvarande lektorn i matematik, sedermera teol. dokt. Carl Daniel Arosenius, och hans maka Hedda Sophia Hülphers. Med sina föräldrar flyttade hon redan vid späda år till Linde, där hon tillbragte en ljus och lycklig barndomstid. Redan vid 17 års ålder blef hon lärarinna och grep sig så an med den verksamhet, åt hvilken hon sedan ägnat hela sitt lufs kraft. Lärarinnans kall var ju på den tiden så godt som den enda uppgift utom hemmet, som stod en flicka till buds. Fröken A. började sin verksamhet i en liten privatskola, som hon själf innehade i flera år. Från år 1885 tjänstgjorde hon vid Linde flickskola, tills hon hösten 1893 flyttade öfver till Köping som lärarinna vid därvarande flickskola. Och här kvarstannade hon ända till år 1907, då Köpings flickskola i likhet med så många andra måste upplösas inför samskolornas frammarsch.

Denna förändring berörde fröken A. djupt. Hon hade då redan i 6 år tjänstgjort som föreståndarinna för sin skola. Men med mod och tillförsikt grep hon sig nu på ålderns dar an med samma verksamhet som i sin ungdom. Hon började genast efter flickskolans upplösning en liten privatskola för mindre barn för att förbereda dessa till inträde i samskolan. Och denna uppgift sköter hon fortfarande, trots sin höga ålder, med kraft och skicklighet. Det är en gifven sak, att "tant Heddas" elever komma in i sin klass. Ännu har ingen misslyckats.

Uttrastad med en ovanligt god hälsa, har hon, enligt egen utsago, ej förrän i vår känt hvad fröfthet vill säga. Ej är det heller underligt, att krafterna börja svika, när man vid 70 års ålder allfort måste börja hvarje arbetsdag kl. half 7 för att hinna undan morgonsysslorna, tills den lifliga barnskaran kommer, som det sedan gäller att handleda genom det första vetandets labyrinter, en synnerligen orolig och fröfthetande uppgift.

Fröken A:s hela verksamhet har från början burits upp af en stark religiös underström. De smås fosfran till goda kristna har varit målet för hennes sträfvan, och denna sträfvan har också tagit sig uttryck bl. a. däri, att hon i 35 års tid varit en trogen och intresserad lärarinna i söndagsskolan på de enskilda platser, där hon verkat. Äfven under den nyss förflutna vintern har hon vid sidan af församlingens kyrkoherde stått som den ledande kraften i söndagsskoleverksamheten i kyrkan.

Blid och vänlig till hela sitt väsen omfattas "tant Hedda" med aktning och kärlek af både stora och små. Och hon är det värd, ty hon har själf vandrat den själfuppoffrande kärlekens väg.

M. H.

sorgsfulla vård! Måste han inte snarast önska henne att sjukna på nytt?

En dag mötte honom hans vän underläkaren i dörren till hennes rum. Han värdjade till Artur, som kände henne, att så skonamt som möjligt söka förbereda henne på

att det knappast nu kunde komma att dröja så länge, innan hon måste förflyttas.

Artur fann henne för första gången sittande uppe i en stol. Den glädje det borde fallit sig så naturligt för honom att ge uttryck åt, förstummades på hans läppar. Hon läste hans tankar. Den sneddande linjen öfver ögonen som sjukdomen framhäft, följde, fast skarpare hennes leende. I sin beklämmande rådvillhet började han dryfta helt romantiska planer och drömmar om flykt och lif i fjärran land med henne. Hon lyssnade som det tacksammaste barn till hans sagor och bara längtade att slutligen också få honom att le. Det var något lika rörande som stort i hennes kraft att ännu som förut hålla hvarje tanke borta från det som väntade henne för att i stället ge honom allt hon förmodade af lycka att minnas från de dagar, som återstodo dem. Hon visade sig i sitt själförgätande mod släkt med de forna tidens hjältinnor, som inför döden mäktade stegra sitt lif till oanad skönhet och storhet.

Några dagar senare härskade påfallande oro i Esters rum. Sysstrar, som annars inte brukade visa sig, gåfvo sig gång på gång anledning till nya besök. De rörde sig också ovarsammare än vanligt. Själf satt Ester och betraktade deras förberedelser med en viss stel likgiltighet, som om hon ej anstod hvad det betydde.

Först när hon och Artur för ett ögonblick blefvo ensamma reste hon sig och tryckte sig in till honom. Nu förstod hon hvarför det ej förunnats henne att dö, när hon försökt — hon skulle ej gå förlustig de veckornas lycka hon upplefvat med honom. Allt annat hade ej vuxit till det som det skulle och kunnat, endast kärleken till honom, som fyllt hennes barndom och ungdom med skiraste minnen, hade nu också fått sin sista fullkomning. Inte ens det onda, hon tillfogat honom och sig själf, hade kunnat förringa den.

Hon afbröts af de inträdande. Inom några ögonblick var allt redo till affärd. Enkelt och brutalt, som om det gällt att stoppa en kaff i en säck företogs de sedvanliga åtgärderna. Esters blick talade hela tiden om något hon envist höll fast vid och som ingenting kunde förmå henne att släppa. Hon tycktes föras bort utan att egentligen själf veta om det.

Artur kände det som en befrielse att kort efteråt kunna få utskrifvas från sjukhuset, denna sällsamma fristad, som varit honom så kär, men som sedan Ester lämnat den, föreföll honom outhärdlig. Det hade ändå hunnit blifva för sent för honom att få återse henne. Man hade sannolikt vilseledts af den hälsa, hon återvann tillsammans med Artur, och bedömt läkningen af de inre skador hon tillfogat sig felaktigt. Om anledningen sedan varit sinnesrörelsen eller ansträngningen — nog af, en häflig blodström ändade på andra dagen i fängelsef hennes lif. Hon efterlämnade några rader till Artur, hvilka hon gifvit som öferskrift: Mitt testamente. Hur ofta hon än försäkrat det, skref hon, ville hon ytterligare säga honom, hvilken lycka timmarna på sjukhuset med honom skänkt henne. I hela den grad denna visshet kunde betyda något för honom, skulle han orubbligt äga den, besegrad med hennes sista tankar. Tiden mellan den död hon sökt, och den död, som nu väntade henne i fängelsef, var hennes lufs rikaste.

För vår-och sommardagar -:- Mattor, Gardiner. -:-
möbeltyger, bomullstyger.
av våra allt mer omtyckta mönster och färgsättningar. Prover
på begäran. Uppgiv
noga vad önskas. **Konstfliten, Göteborg.**

KLIPPAN. Specialiteter:
Finare Post-, Skrif-, Kopie-
och Tryckpapper
samt kartong.
Modernaste Finpappersbruk.

Damen i fönstret.

Af Anders Österling.

I MORGONENS DRYPANDE GRÅNAD JAG FÅNGAR EN SKYMT AF
en dam,

ett fint litet anletes blekhet i fönstrets patriciska ram —
hon liknar i leda och fägring en bild från ett släktgalleri
och stirrar på gatans figurer, som drifva i regnet förbi.

Hon huttrar i morgondräkten, halft dold bakom fönstrets gardin
och låter en okänd beundra sin hållnings fulländade spleen
med sömniga ädelstensögon och barnsligt förklemade drag,
som klaga: Bedröflig är världen och hur skall jag orka i dag?

Ja, dagen är gråstensfärgad och dimmorna lukta af as,
och du är en ädel blomma, som skyddas af bonande glas.
Drag för draperiet, min sköna! Sof ut i din ejderdunsäng!
Dränk dagen i vilda parfymer, tänd ampeln och spela Chopin!

Hvem är du? Bestämdt har du systrar — och dem har jag känt litet grand.
Jag bar deras silkessjalar hvar vår i Bohemialand.
De lyste på världspromenaden med senaste modet af Sjul.
De tiggde förstädelsens nektar och gäspade sedan farväl.

Som ledsnadens tragediener de togo hotellen till hem.
Jag såg dem som eviga öden, besjög och beundrade dem.
Till öfvermått har min ungdom de trötta undinerna känt
med klagande ögon, som aldrig osjälfviska tårar ha bränt!

Om därför du ej är mig okänd, förlåt mig, min nådiga fru,
ty sanningen är att jag rymde, och friare andas jag nu.
Men djupt mände systrarna dina förakta sin forna poet,
som stafvar ett nytt slags visdom i pliktens alfabet.

Fru Skönhet, du var mig idolen, som höll mina nerver i brand,
jag höljde med svärmiska kyssar din marmorkyliga hand —
nu är det mig nog med en flyktig, stumt hälsande fönstertitt;
du blef mig för kostbar i längden. Min lifsdag vill ha sitt.

Din rysning för dagens elände, tro mig, jag förstår den så väl;
en gång har jag stirrat på världen med samma förbittrade själ.
"Dränk dagen i vilda parfymer, tänd ampeln och spela Chopin!"
Än lyss jag i trötthetens timmar till locksångens ljufva rejfräng.

En skugga bland skuggor jag sträfvar i arbetsmorgonen grå.
Jag har det ej godt. Mina tankar halft blinda i dimmorna gå.
Men tager du råd af en frände, så tänk, om din tanke når hit,
att varmare skiftar dock lifvet härute i hvardagens slit.

God viljas modiga stråle når ut öfver drömmarnas död,
och dagarnas stilla fullbordan är samvetets dagliga bröd;
och hungra vi dock efter drömmar — oss återstår en, som jag vet;
i grått majestät den oss väntar: vi nämna den Verklighet!

Tyskland och dess dagliga bröd.

DEN FRAGA, SOM I DESSA DAGAR oftast ställes till den från Tyskland återvändande resande är: "Nå, hur är det med lifsmedelstillgången? Är det mycket svårt att få mat?" Härill kan han för eget vidkommande lugnt svara nej. Kanske får han afstå från en och annan af sina vanor, kanske kan han ej alltid få just hvad han skulle vilja ha, men mat, om ej alltid läcker, mat, riklig mat, och, åtminstone efter Stockholmsförhållanden ganska billig mat kan han alltid få. Vi måste komma ihåg att Tyskland under normala förhållanden är det billigaste land på jorden, så att prisstegringen måste uppnå en ansevärd höjd innan priserna i jämförelse med de svenska te sig höga.

Tillgången på bröd synes god, åtminstone att döma af den dagliga ration brödkorten medgifva. Å sitt hotell och i restaurangvägnarne för den resande, åtminstone var det så ännu i början af maj, erhålles bröd utan brödkort. Hotellet är dessutom skyldigt att tillhandahålla den resande ett brödkort att taga med ut i staden; därå får han mera bröd än han kan förtära. Betalningen erlägges naturligtvis där han förtär brödet, ej å hotellet; på kvällen, eller vid veckans slut, om kortet är ställt på vecka, återlämnar han kortet med återstående kuponger, och det öfverblifna tillvaratages på annat sätt i rikshushållningen. Ej mer än ett slag bröd förekommer, och serveras antingen i skifvor eller i små nätta kuvertbröd af de försvunna franskbrödens form. Det blir väl i längden litet enformigt, men det är godt, närande och väl bakadt, och lär i stort sett ha haft ett mycket fördelaktigt inflytande på hälsotillståndet i Berlin, därifrån jag hufvudsakligen hämtat mina erfarenheter. Magåkommornas frekvens lär under krigstiden ha afgjort minskats.

Rent kaffe får man ej mera i Tyskland; blandningen var ej god, men ej heller egentligen dålig; den lät, som man säger, dricka sig. Socker var det rätt knappt om, det sades, hufvudsakligen på grund af försiktighet, på det att tillräckliga förråd skulle finnas i och för sommaren och höstens inkokningar. Grädde förekommer ej alls mera, och den sköna "Schlagsahne" som berlinarne så mycket älskade, är en saga blott. Mest kanske den resande led af bristen på smör; en liten tunn skifva af ett femöresstyckes storlek var allt som bestods till hans frukost. På somliga hotell fick man i stället för smör, marmelad, härlig och riklig. Smör ensamt kunde ej rekvireras på restauranterna, men med sill och vissa andra frukosträtter följde en liten smörskifva af ofvan angifven storlek. Äfven bristen på smör och fettämnen i tillagningen gjorde sig nog märkbar på de billiga restauranter vi i allmänhet frekventerade, och där förekom knappast en verkligt stekt rätt.

Men i öfrigt var tillagningen omsorgsfull och god, portionerna voro rikliga som alltid i Tyskland, så väl af kött som andra ting. Vissit är att öfverallt förspordes viljan att göra det bästa möjliga af det förhandenvarande. Två "köttlösa" dagar i veckan förekommo, men man fick då fisk, äggrätter, grönsaker och välsmakande köttsoffa, så att man behöfde ej heller då gå hungrig till sängs. Slutligen är att nämna, att bieret

Pröfva

Tuppens Zephyr

och Ni köper ingen annan.

I de bästa hem

står numera dagligen

Svea Växt-

margarin på bordet. I de flesta fall är husfädern okunnig om detta förhållande, ett faktum som på ett talande sätt bevisar, huru fullständigt detta märke lyckats förvärfa natursmörets smak och arom. Sparar 50 %.

Kvinnoporträtt

Elin Hök är ett namn, som läsare af Idun möjligen erinra sig från förlutna år, då det förekommit under någon novell. Det sympatiska intrycket af denna fördjupades, då man fick höra att författarinnan var blind. Nu har fröken Hök åter dragit uppmärksamheten till sig på ett hedrande sätt, i det att hon i dagarna fått mottaga Melins guldmedalj för stenografi. Elin Hök är Sveriges första blinda stenograf. I utlandet har detta begrepp existerat någon tid, men vi ha först nu fått färdigt det särskilda system, som behöfs på hvarje språk vid stenografering af blinda. Den blinda stenografen har hjälp af en speciellt konstruerad maskin med blindskrift. Fröken Elin Hök är ett levande exempel hur en lysande begåfning och en stark personlighet kämpa sig fram trots lytets börda. Hon var blind på ena ögat vid födelsen och under skoltiden försvagades det andra allt mer, så att hon till sist blef alldeles oförmögen att se. Hon stod ensam i världen med en brinnande först efter kunskaper, men så godt som utan medel. Hon lärde sig då maskinskrifning och korgflätning för sitt uppehälle. Hon har också varit verksam som översättarinna för blindbibliotek och bl. a. öfverflyttat den blinde franske författaren de la Sizerannes bok om de blindas värld.

Vid Stockholms högskola har i dagarna filosofie licentiatexamen aflagts af fröken Gerda Boëthius, som torde vara vår första kvinnliga fil. licentiat i konsthistoria. Licentiaten Boë-

Elin Hök.

Gerda Boëthius.

Ada Smith.

till dagskrönikan.

thius är född 1890 och tog studentexamen 1910, har alltså på kort tid absolverat sin examen. Sin afhandling har hon skrivit öfver ämnet Mälardalens och Dalarnas medeltida tegelarkitektur. Samtidigt med studierna har fröken B. bedrivit inventariseringsarbete i sin hembygd Dalarnas kyrkor för det stora verket Sveriges kyrkor, som är under utgifning.

En svägerska till Emilie Flygare-Carlén, fru Ada Smith, f. von Dassau, har nyligen aflidit i Kristiania i den höga åldern af 97 år. Hon gifte sig 1842 med Emilie Flygare-Carléns yngste bror, vice häradshöfding Edvard Smith, en begåfvad, litterärt intresserad man, som ofta bistod sin berömda syster med råd och upplysningar. De brottmåls historier, som bilda uppslag till Rosen på Tistelön och Ett köpmanshus i skärgården ha i sina grunddrag af honom påträffats i gamla rättegångshandlingar. Familjen Smith ägde och bodde i Strömstad fru Carléns fädernehem, den i Skuggspel af henne skildrade Rutger Smithska gården, men efter mannens död vistades fru Ada Smith endast om somrarna i Strömstad. Vintrarna tillbragte hon mest i Norge, där hennes ende son etablerat sig som affärsman och hennes yngsta dotter bodde med sin familj. Hos denna dotter lefde den gamla de sista 20 åren af sitt lif. Fru Smith hade ett lifligt och gladt sinne, hon var praktiskt duglig, rådsnar och snabb till handling och hennes klara och rediga hufvud förnekade sig aldrig.

väl var godt, men ej som annars i Tyskland öfverlägset hvarje icke-tyskt sådant.

Detta allt ur den resandes synpunkt. Hvad landets egna barn beträffar, gjorde sig väl inskränkningen på många sätt mera kännbar, framför allt ur bekvämlighetssynpunkt. Ty åtminstone för arbetarne, sade mig de i "Fürsorge"-väsendets tjänst anställda damer, med hvilka jag talade, ekvivalerades de höga priserna bra nog af de höga arbetslönerna och de utomordentligt väl ordnade krigsunderstöden. Men under hela våren har man för att erhålla kött och smör och äfven en del andra förnödenheter, måst ett par tre timmar stå i kö utanför försäljningsställena, och det är lätt att tänka sig huru betungande detta måste vara för fattiga husmödrar, kanske med barn utan tillsyn hemma.

Men ingen otålighet var det oaktadt märkbar i lifsmedelsköerna. I den mest mönstergilla ordning stodo gummor, kvinnor och flickor, tre och tre i ledet, längs trottoarkanten, snyggt och ordentligt, om ock fattigt klädda. Trasor ser man helt enkelt inte i Berlin, knapast ett par söndriga skor. Något undernärdt intryck gör ej heller den väntande mängden, i alla händelser visst ej mera än en hvilken som helst folkhop hos oss. De prata gemytligt med hvarandra; en och annan gumma har stickstrumpan med.

Alla med hvilka jag talade, förnekade absolut tillvaron af nöd. Försaker, svårigheter finnas, sade de, men icke nöd; ingen behöfver vara hungrig. För barnens mjölkförsörjning var det sörjdt; hvar barn upp till tio år fick en viss, betryggande kvantitet om dagen; de äldre fingo däremot nöja sig med ganska litet. Minst få inte de lida, som redan i fredstid ej ha någon ordnad tillvaro; de smärre bierstugorna ha t. ex. mångenstädes upphört med matservering, bl. a. af den grund att innehafvaren eller underhafvanden, som själf sköter affären, ej har tid att stå i kö för uppköpen. Men "Bürger"- och "Mittelstandsküche", "Volksküche" och "Asbestinnenküche" göra hvad de förmå för att lindra svårigheterna.

Vill man bilda sig en föreställning om Tysklands motståndskraft på grund af lifs-

medelsförhållandena må ett observeras: den civila befolkningen är icke samordnad med armén. Armén skall först och främst ha hvad den behöfver, fullt ut och utan prutman, sedan få de öfriga hvad som blir kvar. Denna grundsats är på alla områden genomgående.

Hvad beträffar de rykten om hungerrevolter, som allt emellanåt sättas i omlopp af ententepressen och den ententevänliga neutrala pressen, vederlades de kategoriskt af svenske ministern, som under hela kriget vistats i Berlin och ej skulle ha kunnat undgå att få höra talas om oroligheter, ifall sådana existerat. Likaså af alla andra i Berlin bosatta svenskar, med hvilka jag talat. Tyskarne hade blott ett öfverlägset leende och en axelrykning för dessa rykten, då de omnämndes. Och i sanning, då man rör sig bland detta trygga, lugna, vänliga folk, som så stilla och oförtrutet sköter sin dagliga gärning och har så enastående litet fallenhet för att bilda de sysslolösa pratande hopar i gathörnen, där orosmiasmen finner sin egentliga näring, småler man åt talet om upplöpp. Funnes det något mera folkpsykologi i världen, något mer förstående af att hvad som är sannolikt hos det ena folket är ytterst osannolikt hos det andra, då skulle många af de missuppfattningar undvikas, som nu förvillat omdömena och försvåra situationen.

Alla sade oss emellertid att vi kommit i den allra värsta tiden. Så som nu hade det icke varit allt sedan krigets början, och man hoppades att det ej heller sedan skulle bli så. Det tyckes som om försynen under detta krig hade förelagt Tyskland, att det intet skulle vinna med lyckans tillhjälp, allt blott af egen kraft. Fjölårets skörd var den sämsta landet haft på många år — fyrtio år, sade somliga. Däraf kom den fruktansvärda ålstramningen just denna vår. Enligt hvad jag ser af tidningarne, har den på många områden, exempelvis söderut, ytterligare stegrats. Andra förhållanden gifva godt hopp om lättnad. Så har ju nu köttdistributionen ordnats, så att köerna med åtföljande totalförlust skola kunna undvikas; den razzia efter gömda köttföråd, som igångsatts redan då vi lämnade Berlin, har ju gifvit goda resultat, de nya grönsakerna ha börjat strömma till marknaden. Men särskildt känner jag mig öfverty-

gad att den nya storslagna centraliseringen af lifsmedelsfördelningen kommer att äfven gifva storslagna resultat, ty det torde vara en ojäfvig erfarenhet, att systematisering öfverallt medför direkt vinning. En gladlynt bayersk godsägarfru talade om för mig, att i Bayern hade man ännu ej känt af lifsmedels-svårigheter af något slag. Hvad skall det ej betyda, ifall så förhåller sig, blott att de bayerska förråden dragas in med i riksförråden.

Men nu står hoppet främst till sommarens skörd. Ja, Gud välsigne eder, ni ändlösa, gröna åkerfält, som logo mot oss in genom kupéfönstren — på vägen mellan Sassnitz och Berlin, på vägen mellan Berlin och Leipzig, på vägen mellan Berlin och Brüssel; ni friska ängar, som skola bjuda större hjordar beten och låta mjölken flyta rikligare! En god skörd, och Tyskland är räddadt; en god skörd och världskriget är kanske afgjort!

Kommer den icke, sådan den nu tecknar sig att blifva, så är det att bita samman tänderna, spara och försaka dess mer och hoppas på nästa vår. Men då vet man, att man redan genomkämpat en vinter, så svår den gärna kan blifva, och att man, om det påfordras, kan genomkämpa en till.

Det är ett storverk Tyskland har utfört genom att bjuda speisen åt detta uthungringskrig, detta — jäså, vi äro ju neutrala. Lika godt. Det finnes ändå inte ord nog starka för hvad jag menar. Men intet annat folk än det tyska skulle ha kunnat utföra detta storverk, ty intet annat är så genomträngdt af disciplinens betydelse, af nödvändigheten att utan motstånd böja sig för allmänna synpunkter.

De svenska husmödrar, med hvilka jag talade i Berlin, klagade mer eller mindre öfver de närvarande svårigheterna. Af de tyska klagade ingen. Det är visserligen besvärligt, sade de, men — "es geht". Och de sågo så lyckliga och tacksamma ut, när de sade det. Har det någon gång brukats bland det tyska folket att klaga, så måste det nu vara bortlagdt.

ANNIE AKERHIELM.

Slatin Den Oförvägne.

En hjältesaga ur verkligheten.
Berättad för Idun af MARI MIHL.

(Forts. o. slut.)

SJALF SKRIFVER HAN TILL MIG HÄROM: "Det är ingalunda falsk blygsamhet, då jag försäkrar, att hvarje anständig människa i mitt läge skulle handlat alldeles likadant som jag — allt annat kommer an på hälsan. Med god mage och starka nerver råar man med mycket — men någon förtjänst är ej att tala om."

Hemma i Europa gick man på rösträttsmöten, omsatte växlar, skref insändare om individens själfhädelse och afskaffande af tourneyren, allt medan denna ensamma människa från morgon till afton vaktade Kalifens port i Omdurman. I franska och engelska sportklubbar, i österrikiska och tyska turn-vereinen tränade sig ungdomen i allehanda idrotter, hvarigenom det blifvit den möjligt att på det outtröttliga, hårdnackade sätt vi nu bevitna sätta in sina krafter i afgörandet af det oåterkalleliga. Och fången därnere på 16:de breddgraden skulle en dag sättas som chef för det hundratusental krigsfångar, som hållas i dubbelmonarkien.

*

Man förstår, att bland Slatins landsmän och vänner tanken aldrig hvilade att befria denna Josef utur trældomen i Egypten. Dock hörde företaget till de vanskligaste. Medvetandet att i sin personliga tjänst äga en man, en hvit man, den där en gång varit en af rikets väldigheter, smickrade Abdullahs fåfänga i högsta måtto. Detta var en anledning att ej släppa honom. Den andra — måhända den som talade högst — var att Slatin visste för mycket. Han kände dervisjernas stridssätt, deras svaga punkter, det dofva missnöjet, de stammar som voro opålitliga, och där sålunda minan kunde sättas in, hvars explosion skulle spränga dervisjernas välde. — Slutligen var det otänkbart att erbjuda Kalifen en lösesumma. Åt honom, som med Irons svärd skulle underlägga sig alla jordens länder, var det ju alldeles meningslöst att bjuda guld.

Det återstod sålunda endast att använda list. Ett par af de katolska missionärerna hade lyckats skudda Omdurmans stoft af sina fötter. Men för dem hade sig detta vida lättare än för Slatin, hvilkens trista lott det ju var, att från morgon till afton sola sig i den brännande glansen från Kalifen — för att utsträcka spioneriet till hans eget hus och härd, hade Den Upphöjde tillämnat honom en sin kusin till äkta. En nåd, som den tillämnade brudgummen dock lyckats afböja med förklaringen, att han ej vore värd en dylik upphöjelse.

Gamle Dumas, som aldrig kände sig säkrare på handen eller mera i fagen, än då det gällde att skildra huru hans hjälftar i det yttersta ögonblicket undkommo sina följare och återvunno friheten — jag tänker närmast på Monte Christo, Maison-Rouge och Järnmasken — skulle kunnat ge Slatins sista fångenskapsår med en sådan hissande spänning, att fega läsare omöjligt kunnat låta bli att titta i slutet. —

Kalifens fånge ägde denna tid en skatt, en sådan där liten mystisk flaska med osynligt bläck, oskiljaktig från alla äfventyrsromaner, och hvilken plägar tillhandahållas af någon djäfvulskt lärd trollgubbe i ett svagt upplyst hvalf, fylldt med retorier, döds skallar och koptiska folianter. I vår flärdfria tid tillverkas detta bläck af hvilken farmacie kandidat som helst; dess vulgärt vetenskapliga, kemiskt torra namn är klorbolls lösning, hvars skrift blir synlig iblätt, när papperet uppvärms.

I det brokiga virrvarret af karavaner, som togo vägen till det myllrande Omdurman, uppdöko ibland hemlighetsfulla färdemän, som reste i ärenden af strängt privat karaktär. Folk från andra sidan libyska öknen, hvilka handlade med slafvar, gummi och elffenben, och hvilka någon gång af en händelse närmade sig Slatin, släppande en rulle guldmynt i hans hand. Ibland lyckades han också obemärkt skriva några rader med sitt osynliga bläck på en linneremsa, hvilken sedan antvaddades åt den okände budbäraren, som förde denna hälsning vidare till vännerna i fjärran. Och dessa kanderade sina budskap i de underligaste omhöljen. Man smög till honom kaffeburkar med dubbla bottnar, innehållande ett dokument, två tum i kvadrat, hvarigenom han underrättades att han kunde lifa på mannen med nålarna...

Mannen med nålarna! Tänk dig Omdurman, den töckenblå himlen, den höga solen, opuntians taggiga, orörliga grönska, palmernas sakta vaj, de kubiska, vitkalkade, fönsterlösa husens hvassa slagskuggor, slimmet af folk och djur trampande i det chokladbruna dammet, de stora kopparpukornas aldrig upphörande taratam — — tam, taratam — — tam, åsnornas sågande, gurglande skri, kamelklockornas pinglande — och mannen med nålarna...

Upphofvet till dessa förstuckna meddelanden var hufvudsakligen Slatins trofaste ungdomsvän, nuvarande generalguvernören öfver Sudan, Sir R. Wingate. Outtröttlig var han i att söka nya vägar till fångens befrielse. Dock, äfven mot dryga belöningar var det svårt att finna lämpligt folk till det vanskliga värfvet. Äntligen lyckades man uppdrifva en förslagen våghals, som drog till Omdurman och snart snärjde sig till att hastigt hviska några ord till Slatin.

Många öfverläggningar behöfdes ej. Och efter dagar, hvilka aldrig tycktes taga någon ände, gick solen ned för den stora natten. —

Man träffades på öfverenskommen timme och ilade till utkanten af staden, där kamel-

drifvarne skulle bida dem. Halft uppgifna af spänning och springande, inträffade de på platsen — man hör huru deras hjärtan dunkade då de ändligen stannade och lyssnade efter signalen. Men inga karlar hördes af och inga kameler. I det sista ögonblicket hade karlarna gripits af räddhåga. Där fanns intet annat att göra än att återvända så fort sig göra lät. Och Slatin hade knappast uppnått sin bostad — förrän chefen för drabanterna steg in och frågade hvarför han försummat morgonbönen. Kalifen hade genast bemärkt hans frånvaro.

Åter saft nu Slatin och läste koranen utanför sin herres port eller följde honom på hans utfärder, bevittnande hans allimer växande misstänksamhet, hvilken inte längre sparade hans förnämsta höfdingar, utan sände dem till döden för bödeln, ifall de ej stupade på slagfältet såsom den erfarne, lugnt beräknande Negumi, den lysande Abu Anga, för god för den blodhund han svurit trohet, eller det vildgalet tappra gamla originalet Seid Mahmud, hvilken brukade bära en sådan oerhörd mängd vapen af alla slag, att folk gapskrattade — då han inte såg det! Allt tunnare blef kretsen af de ryktbara namnen från Mahdins dagar. Huru länge skulle Slatin själf undgå deras ödel!

Tankarna smögo trötta och tunga till de kära där hemma, till landtgodset i det fagra Salzkammergut, till att få lefva som människa en gång till i frihet och lugn efter denna evighet af fasor och förödmjukelser. Ofta upprepade han Madibbos råd: "Var lydig och haf tålmod. Den som lever länge, ser mycket!" — Då och då droppade ett litet budskap ned — han var ej glömd. Hans timglas icke utrunnet. Nej, i femton år skulle han en gång med ära tjäna det land, där han nu åt trældomens bröd.

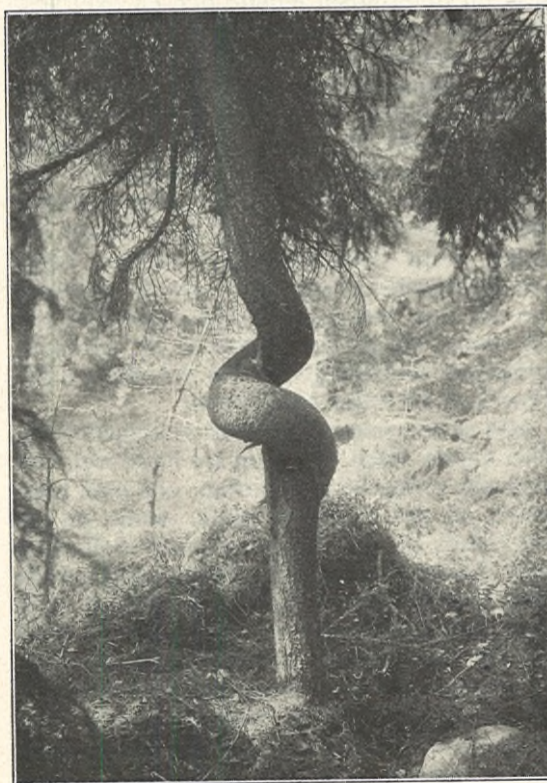
Så stannade en dag en man, såsom af en händelse framför honom och fingrade på sin f e r d a. Där blänkte tre nålar — — —

— Jag känner mig krasslig och måste taga medicin i afton, sade Slatin till chefen för livvakten. Därför kan jag förmodligen inte infinna mig i morgonbönen, utan du får ursäkta mig hos Kalifen. Abd el Kerim, som var en hyggelig karl, lofvade detta.

För att ytterligare motivera sin bortovaro, föregaf han sig på natten skola uppsöka en vän som innehade läkemedel.

Det blåste en kall nordvind efter solnedgången den 20 febr. 1895. Sedan kvällsbönen förrättats i Kalifens närvaro, smög sig Slatin ut, beväpnad med sitt remingtongevär. En sakta hostning röjde hans följeslagare, hvilken visade honom till ett litet förfallet hus i utkanten af staden. Där mötte den ene föraren med en kamel, hvilken de båda redo, tills de funno den andre föraren med ytterligare två kameler. Nu bar det af i nord-nord-ostlig riktning allt hvad djuren mäktade löpa. Man kunde nämligen icke göra sig räkning på mera än tolf till fjorton timmars försprång. Och ifall de upphunnos af dervisjerna, hade flyktingen endast två ting att välja på: döden för bödelns svärd eller att få ena handen och foten afkapad, en synnerligen omhuldad afskräckningsmetod i alla arabiska riken. Ty dessa stackars krymplingar, som man ofta ser vackla omkring, tjäna som ett officiellt organ för huru det går med dem, som af någon anledning ådragit sig regeringens misshag.

Slatins sällskap voro förträffliga ryttare, araber af kababisstammen. Och då de redan första dagen stötte på en vägfarande, som misstänkte att det inte var så riktigt bestäldt med expeditionen, lyckades den ene af dem muta honom till tystnad. Men på af-

ETT VÄXTVÄRLDENS FENOMEN VISAR ofvanstående afbildning af en gran, som växer i spiral som en korkskruf. Trädets omkrets vid spiralen är 2 fot och dess höjd cirka 8 meter. Det står alldeles intill byvägen i Östra Kinds härads allmänning å Kolmården mellan fiskeriställena Sandviken och Lovviken vid Bråviken. A. Steijertz foto.

tonen, efter tjuguen fimmars oafbruten ridt inträffade något fruktansvärdt — djuren vägrade äta.—

Detta var betänkligt. Detta var ett slag så förfärligt, att en mindre stålsatt man skulle vackla. Hvarje sekund, hvarje dunk af hjärtat betydde lif eller död. De långa åren i Kalifens läger lågo bakom, hoppet om frihet vinkade, och framför honom de stackars flämtande djuren, som hängde med mularna öfver dhurran, utan att röra vid den! En kamel, som vägrar äta, visar att han är fillintgjord af trötthet och sålunda ingenting att räkna med, där snabbheten är det afgörande.

Öfverhuvud är Slatins flykt ett underverk. — Hvarför hade man inte anskaffat härdiga springare? Priset spelade inte in, ty pengar fanns att berida ett regemente. Och om förarne snålät vid inköpet, drabbade följderna dem själfva. Ty den som biträdt hans flykt, väntade samma blodiga vedergällning som flyktingen själf.

Å andra sidan är det lika oförklarligt, att inte Kalifens folk upphunno honom. Utan tvifvel hade denne i alla möjliga riktningar utsändt sina snabbaste bisjarin, hvilka ständigt stodo sadlade, beredda att rycka ut. Under den kallare årstid, som vid tillfället rådde, mäktade dessa dromedarer löpa åtminstone fyra dygn utan att dricka eller hvila — men det finnes sådana, som orka med det dubbla. Slatins ledstyfva lastkameler hade ohjälpligt kommit till korta inför sådana trafvare.

Allt talar sålunda för, att han skulle hafva infångats och återförts. Måhända var det just missödet med de utmattade djuren, som innebar räddningen. Ty nu hade han intet annat val, än att taga sig till Gilfbergen och dölja sig i deras hålor. Förföljarna kunde svårligen missänka, att han fått odugliga kameler och på detta sätt höll sig stilla. Att genomsöka den vill samma bergsträckan kunde medföra ett opåräknadt försprång. Sålunda galopperade dervisjerna efter allt att döma förbi honom, ytterligare jäktade af tanken på den belöning, som utfästats för den dyrbara fångens gripande. — Detta är den enda lösningen jag kan ge på gåtan. —

I Gilfbergen tillbragte Slatin nu någon tid i olidlig spänning, att hans följare plötsligt skulle ge sig till känna. Den ene föraren sändes bort för att anskaffa friska kameler. Efter några dagars väntan — men hvilka dagar och hvilken väntan! — återvände han med kraftiga och uthvilade djur. Färden kunde nu fortsättas, men gång på gång afbröts den af oförutsedda motigheter och dröjsmål, af tvunget stillasittande, i sig vida mera påfrestande än en flykt för lifvet.

Vid soluppgången lördagen den 16 mars 1895, efter tjugufyra dagars strapasser, vända och ovisshet, skådade flyktingen från Omdurman, då han red ned för Etbaibergen, bastionerna vid Assuan, öfver hvilka Khedivens fana fladdrade. — —

Några timmar senare vandrade han ur famn i famn bland de engelsk-egyptiska officerarna, medan telegrafan till all världen bragte budskapet om att Slatin, efter mera än elfva års fångenskap hos Mahdin och hans Kalif, lyckats rädda sig inom civilisationens ramar. Redan samma afton afgick postfångaren norrut. —

"Ledsagad af samtliga officerare," skriver han, "och vid tonerna af den österrikska folksången, som lockade tårar af rörelse i mina ögon, steg jag under de talrikt närvarande turisternas af de mest olika nationers jubel ombord på ångbåten. — Jag var rörd, förlägen, besvärad! Om det än städse varit min sträfvan att, såsom hvarje annan officer skulle gjort i min ställning, i

Alfred B. Nilson.

En femtioåring.

HOFFOTOGRAFEN ALFRED B. NILSON I Hälsingborg, en af Iduns sedan länge värderade medarbetare, fyller den 11 dennes 50 år, något som det nytagna porträttet och födelsedagsbarnets ungdomslygne absolut motsäga. Nu för tiden — hur det var förr i världen känna vi icke så noga — äro 50-åringarne för öfrigt riktiga pojkar i fråga om vigör och verksamhetslust. Och den hälsingborgske hoffografen utgör intet undantag. Han "ligger i" som det heter, och ej blott i sitt yrke, utan äfven på det litterära området. Hans intresse för svensk person- och kulturhistoria kan spåras i bidrag i Iduns spalter vid olika tillfällen och äfven annorstädes, och om vi ej missminna oss, har han äfven debuterat som författare med en bok om personligheter, med hvilka han sammanträffat under sitt lif.

Hans urbana väsen och mångsidiga intressen ha förskaffat honom en stor vän- och bekant-skapskrets, som önskar honom fortsatt lycka och framgång under det nya halfseket.

.....
alla skiften upprätthålla min ära, så hade jag likväl ej utfört något, som berättigade detta ovanliga deltagande. Ty min fångenskap var rikare på lidanden än förtjänster."

Den 24 november 1899 stupade Kalif Abdullah ben Said vid Om Debrikat. Sudans gissel hade aldrig gifvit pardon, och han tog inte heller pardon. Hans blodröda bana tvättades inte ut af någon blöt bön om misskund. Dongola och Berber hade redan fallit, och med dem hans sista illusion om världets vidmakthållande. Hvad han ägde kvar, var detta friste courage, som följde honom till slutet.

Sirdaren hade gifvit order om att skona hans lif, men i stridsvimlet höll ingen reda på hvar man slog. Kalifen hade tagit plats på sin bönematta i kretsen af sina emirer. Så sutto de med korslagda armar, mumlande böner ur den heliga boken, då de anstörmande dragonerna redo ned dem.

Di djesao, di kismet!
Men i Windsors slott har jag sett den stora svarta fanan, Reies erga, som en gång vid kopparpukornas dofva mullrande och umbaians skärande toner bars i spetsen för dervisjerna. Där står den bland de betydligaste af världens troféer.

Kipling säger någonstades, att om man tager plats vid Charing Cross station och bara ger sig tid att vänta, så får man småningom syn på alla dem man mött i denna världen. Och hvad som gäller om det lefvande, utsträcker sig visst också till fingen.

Ty då Slatin besökte den geografiska kongressen i London på hösten 1895, öfverlämnades till honom af Mr Cook, chefen för resebyrån, den sabel han burit i bosniska fältlåget och som Darfurs generalguvernör, och hvilken sedermera fråntogs honom, då han slogs i järn af Mahdin. Cook, som hade köpt den 1890 i Luxor, kom att visa den för Reginald Wingate, hvilken tydde den arabiska inskriften och där fann Slatins namn.

Troligen hade vapnet bortgifvits till någon af Negumis krigare och af denne förlorats i nederlaget vid Toski mot general Grenfell. Sedan hade svärdet vandrat dunkla och okända vägar, tills det slutligen såldes af en inföding till Cook, och från denne öfvergick till förste ägaren.

Efter min hemkomst från Dubbelmonarkien skref jag och bad om en foto, af det märkbara vapnet — för resten misstänkte jag, att det för länge sedan hamnat i Wiens lifruskammare. Slatin svarade mig emellertid — med sin karaktäristiska underskattning af sig själf och allt hvad honom själf tillhör — att hans gamla officerssabel förmodligen finnes någonstades i kistorna på vinden i någon af hans bostäder, men att han inte riktigt kan erinra sig hvar. —

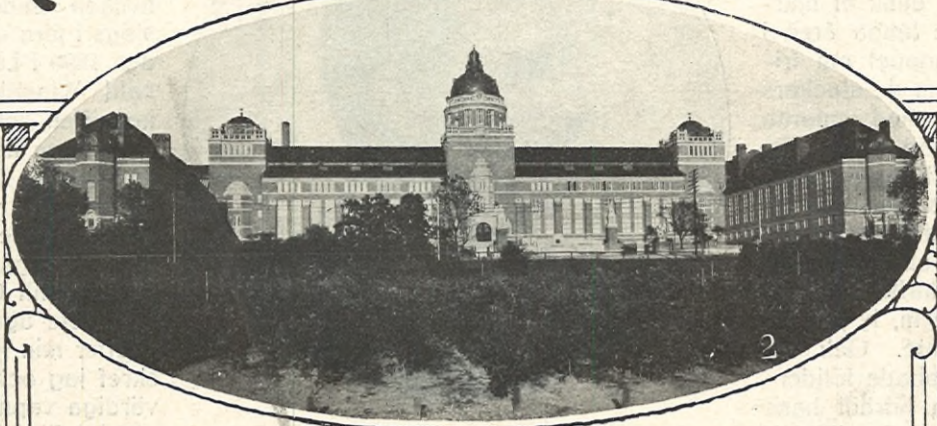
Samma år som Kalifen ljöt sitt lif, utnämndes Slatin Den Oförvägne till generalinspektör öfver Sudan. Och hvilken kände dess vidsträckta riken och talrika folkslag bättre än han! Hans erfarenhet var inte gripen ur officiella rapporter eller andrahandsuppgifter, utan förvärfvad under årtal af personlig sammanvaro med de infödda, hvarunder dessa ingalunda haft anledning att ställa sig in eller föra honom bakom ljuset.

Under de femton år han verkade här, fick han rika tillfällen att läka de sår, hvarunder det olyckliga landet förblödt under mahdistupproren. Det forna var förgånget; ett nytt Sudan växte upp till välfärd och lycka. En klok och försonlig politik blickade de stridslystna höfdingarna, som ännu funnos kvar, och hvad inte politiken rådde med, det gjorde åren. — — Där kommo hvitskägga patriarker ridande till generalinspektörens residens i Khartum — stamsjeiker, vid vilkas namn klibbade blod och grufligheter — och de sutto under Slatins tak, skröpliga och blindade om de gamla, vilda tiderna med honom, som aldrig själf tycktes bli gammal — vid fyratiotvå års ålder blef han Sudans generalinspektör. — —

Så bröt världskriget ut. Som österrikare kunde Slatin inte stå i brittisk tjänst. För andra gången såg han sig nödsakad nedlägga sitt befäl. Denna gång dock lyckligtvis utan att träda i ny fångenskap. Utan för att själf sättas till högste chef för de omkring 700,000 krigsfångar, som Dubbelmonarkien håller inom sina gränser.

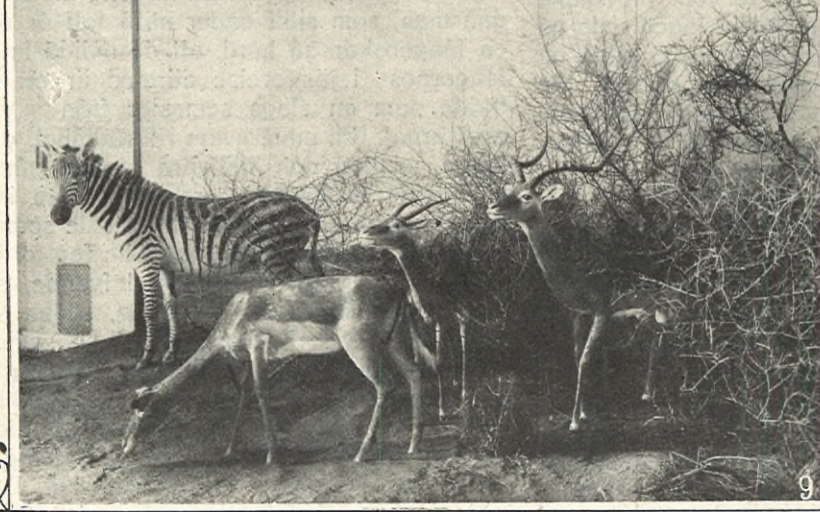
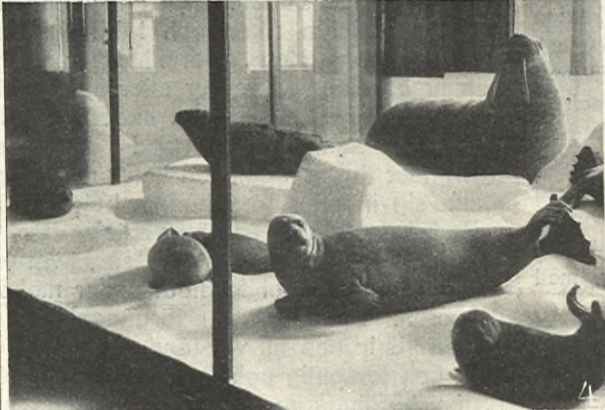
Huru egendomligt att ha tillgång till en sådan man, som själf under nära tolf år burit en fångenskap så hård, att de nufida krigsfångarnes i jämförelse därmed är att betrakta som en slags semester från skyttegrafvarna! En man, hvars rätträdighet, duglighet, mildhet och hjälteära otaliga gånger omvittnats af Englands regering, som inför ententen kan gå i borgen för, att de som stå under hans befäl, aldrig kunna ha fog att beklaga sig. Hvem är den nu lefvande, som kan skåda tillbaka på en bana, sådan som Slatin Den Oförvägne! Arbete och mödor, lidanden och förödmjukelser, upphöjelser och ära — alles geben die Götter ihren Lieblingen! Och han har aldrig förgätit gamle Madibbos, risegathöfdingens råd: Var lydlig och tålmodig. Den som lefver länge, ser mycket!

BLAND RIKSMUSÉETS INVÅNARE.

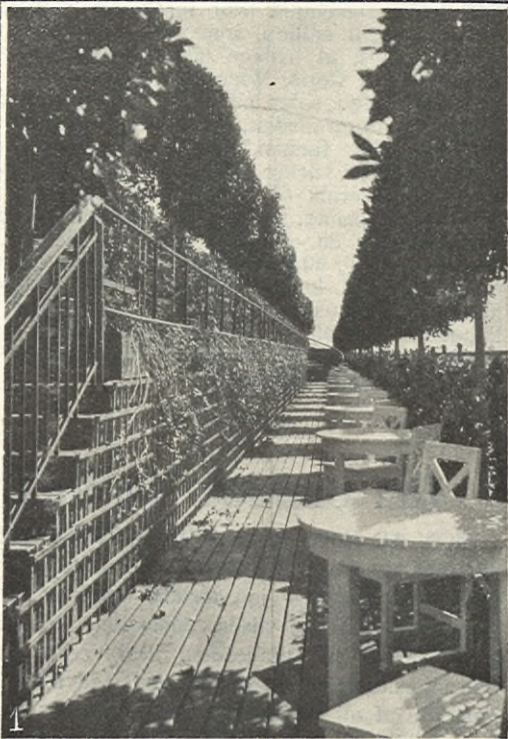

1. Förste intendenten för Riksmuséets vertebrat-afdelning, professor Einar Lönnberg. 2. Muséets yttre. 3. Kängurus från Västa Australien, hemförda af dr Mjöberg. 4. Diverse själhundar från Norra Ishafvet. Hvalross. 5. Ostafrikanska gaseller, gernenuk, skjutna af prof. Lönnberg. 6. Hvalmuséet. 7. Bufflar och Grévyzebra från prof. Lönnbergs expedition till Brittiska Östafrika 1911.

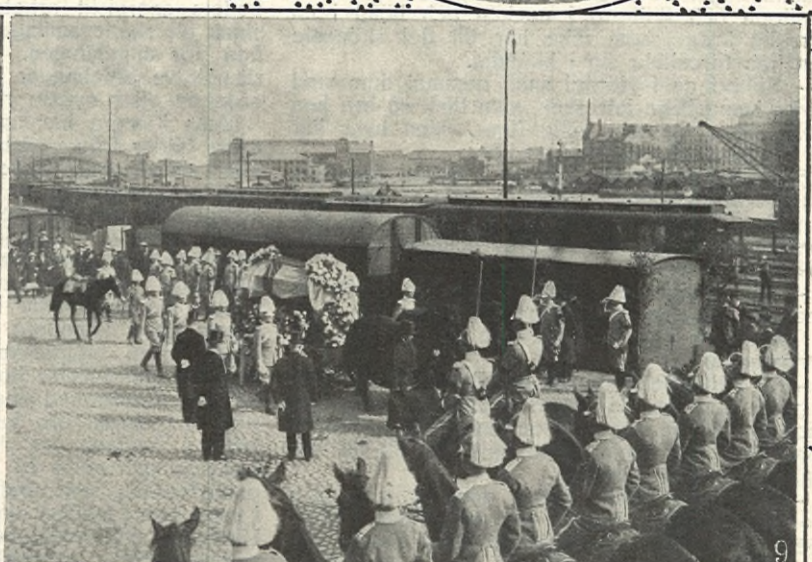
8. Kongonianiloper (längst till vänster) hemförda af prof. Lönnberg, grantgaseller (längst till höger) hemförda af prof. Sjöstedt. bakgrunden kilimandjarogiraff (vänster) skjuten af prof. Sjöstedt, somaligiraff, skjuten af professor Lönnberg. 9. Zebra skjuten af prof. Sjöstedt och impalaaniloper nedlagda af prof. Lönnberg. 10. Krokodiler och alligatorer från Sudan. -:

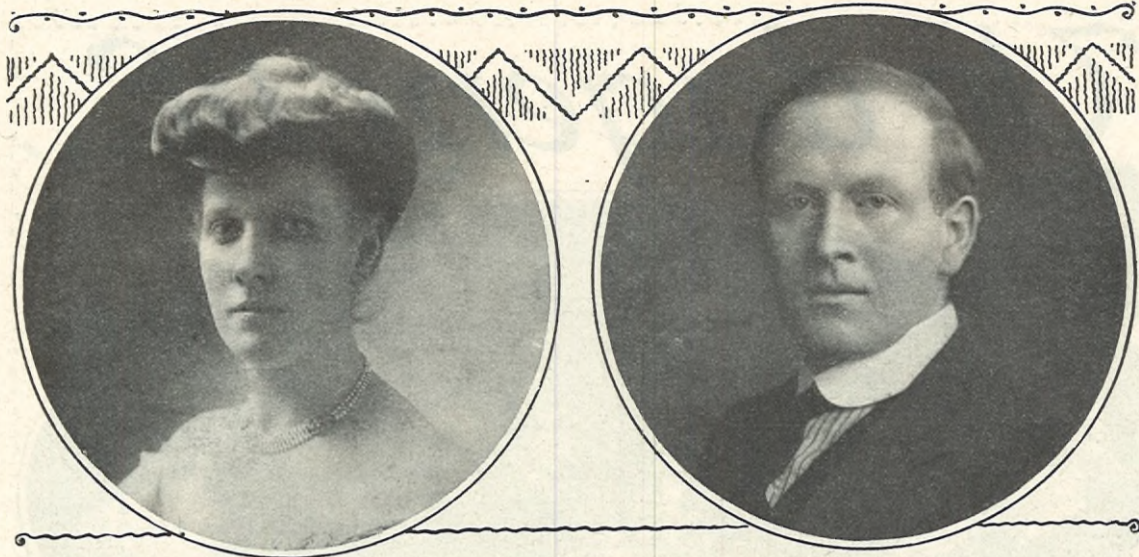

Ur dagens lif...

1 o. 2. Den nyöppnade takterrassen i Nordiska Kompaniet. Å grupp bilden längst upp till vänster dir. Grönvall. 3 o. 5. Från Skansens vårfest. Scen ur baletten Then fågné Cupido. — Studentflirt i blomsterståndet. 4. Interiör från Elfrosgården på Skansen. 6 o. 7. Stockholms fältrittklubbs prishoppningar. Fröken E. Lindberg och fru E. Trägårdh. 8 o. 9. Från löjtnant De Geers begrafning. Processionen passerar Strandvägen. (Den dödes häst ledes efter likvagnen.) — Vid järnvägsstationen. — 2. O. Ellqvist. 3—5. E. Holmén foto. 6 o. 7. Pressfotobyran. 8. W. Lamm. 9. E. Holmén foto.

Fru Sigrid Stjernsvärd.

Baron Knut Bonde.

En revy författarinna ur societeten.

NÄR MAN HAR EN SYSTER, SOM SKRIFVIT ett drama på blankvers om Lucrezia Borgia, hurudana revykupletter skrivver man då själf? Jag vet inte hvad fru Sigrid Stjernsvärd skulle ha svarat på denna kuggfråga, om icke att hon själf hoppat öfver blankversstadiet och slagit sig på att producera det aktuellaste, mest efemära, mest populära af alla litterära alster: revyn. I säsongens elfte timme, ja, man kan nästan säga tre kvart på tolf, uppträda plötsligt två medlemmar af societeten fru Sigrid Stjernsvärd och friherre Knut Bonde med en operette-revy, till hvilken fru Stjernsvärd skrivit kupletterna och baron Bonde musiken. Plötsligt är knappast rätta ordet, ty revyn har redan i vintras varit antagen till spelning på Oscarsteatern, men ett inveckladt drama, icke någon revy denna gång utan ett verkligt drama af stor spänning och med dramatis personæ från samhällets högsta spetsar, har utspelas bakom kulisserna och hindrat dess uppförande.

— Det är alltså en politisk revy? fråga vi fru Stjernsvärd vid ett sammanträffande, då hon tillfälligtvis uppehåller sig i Stockholm.

— Nej, det kan man inte säga. Den handlar om två herrar, en dam och en äktenskapsannons.

— Nå, hvad en revy handlar om är egentligen föga upplysande. Men Bratt förekommer väl i himlens namn?

— Ja, Bratt förekommer. Men ingen polis och ingenting mot militären, som folk har varit älskvärda nog att pådyfla oss. Det förefaller mig ytterst opsykologiskt att just nu göra militären till föremål för revykupletter. Den svenska folksjälen är nämligen så beskaffad, att allra längst in rymmer den en stor förkärlek för militären. Den allra rödaste ungsosse är, när allt kommer omkring i sitt hjärta så svag för krigsmakten, att han själf skulle häpna, om han blefve medveten om det. Och det vore som sagt högst opsykologiskt — — — Nej, men se, hvilken ypperlig figur för en revyscen!

Vi sitta på Grand, detta stora kosmopolitiska menageri, och den utpekade, som fallit fru S. i smaken i hennes nuvarande revystämning, är en gammal engelska af det magra beniga slaget med glasögon och flätkorg i nacken och höljid i en storrutig krage, som icke hör till det skönaste man kan föreställa sig i klädväg.

— Säkert en förfärligt snäll gammal dam med starka humanitära intressen, men tänk så bra hon skulle göra sig som löjlig figur. Men hvar har jag nu gjort af min senaste!

Ett ihärdigt letande bringar i dagen den färskaste revykupletten, dold i första delen af Schücks Shakespearemonografi, som varit författarinnsans lektyr, då vi störde hennes lugn. Men tro icke, att vi får se på den!

— Revyn blir naturligtvis fiasko, säger fru S. med sin lugnaste, mest uppriktiga min och i en så afgörande ton, att den icke lämnar rum för invändningar.

— Ur aktualitetssynpunkt betyder detta icke det ringaste, försäkra vi henne lugnande. Men med Charlotte Wiehe som gäst och med baron Bondes musik bör den dock kunna höja sig till låt oss säga en succès d'estime.

— Charlotte Wiehe tyckte den var ganska morsom, forffor fru S., och det glädde författarens hjärta, tills vi uppfäckte, Knut Bonde och jag, att hon icke förstätt ett ord, bokstafligen icke ett ord af de svenska kupletter hon skulle sjunga. Så blef det att öfversätta dem till franska och förklara poängerna. Och nu säger hon, att

det kommer att gå ganska godt. Men scenen på Blancheteatern är så liten — — —

— Och revy författarna så stora.

— Roligt var det i alla fall att skriva den, säger fru S. Vi ha diktat och komponerat den samfälligt, Knut Bonde och jag, under många glada kvällar på Hasselbacken.

Om en revy kan komma till under sådana auspicer, så är kanske historien sann om den engelska skämttidningen Punch's redaktion, som påstods samlas till festmiddag, då bidragen skulle utväljas för ett nytt nummer. Och resultatet sådant det visade sig i Punch's spalter var icke föraktligt. Vi kunna förmodligen förvänta oss en liknande verkan här.

Då fru Stjernsvärd lämnar sitt kära Vittsköfle, lökodlingen och all den andra specialiserade landthushållningen, som är hennes hobby och beger sig ut på krigsstigen som författarinna, tvifla vi icke på att hon kommer att hemföra många skalper.

Friherre Knut Bonde, som skrivit musiken, har starka konstnärliga traditioner som son till baron Carl Carlsson. Vi vänta oss alltså en ny sensation af denna enastående kombination. En revy af en dam ur societeten med därtill komponerad musik af en af dess mera bemärkta manliga medlemmar.

ELISABETH KREY.

Riksmuseet öppnar sina portar.

RIKSMUSEET HAR LANGE VARIT EN VALLfartsort för den söndagspromenerande stockholmaren, som dock hittills fått nöja sig med att ta den ståtliga exteriören endast i skärskådande. Så mycket större blir tillfredsställelsen nu, då museet åtminstone delvis slår upp sina portar för allmänheten. Vertebratavdelningen, evertebraterna och mineralogiska afdelningen ha efter månaders energiskt arbete nått ett så fullständigt skick att skådesamlingarna kunna göras tillgängliga för allmänheten. För forskarna finnas på respektive afdelningar lika omfattande samlingar ordnade efter nyaste vetenskapliga principer.

Iduns kamera har upptagit en samling intressanta bilder från vertebratavdelningen, hvilka publicerats på annat ställe i dagens nummer. Rygg-radsdjuren upptaga en ansenlig del af det stora komplexet och som helhet gör den ett imponerande intryck. Ordning, öferskådlig och planmässighet utmärkta anordningarna, och de rikhaltiga samlingarna innesluta i sig många unika nummer, som förste intendenten professor Einar Lönnberg med rätta kan vara stolt öfver. Den biologiska salen, belägen mitt för museets hufvudentré kommer säkert att bli en af de populäraste med sina biologiskt ordnade grupper, där djuren äro insatta i den omgivning de leva i. Sådana äro den arktiska gruppen med hvalross och sälar af diverse slag, den ståtliga ostafrikanska, som upptager hela ena kortväggen i salen och i hvilken man finner flere af professor Lönnberg själf nedlagda djur såsom den väldiga somaligiraffen, gerenuken, som är en ostafrikansk gasell m. fl. Kängurugruppen är också mycket roande.

Från den biologiska salen kommer man in i

naturaliekabinettet, ett slags historiskt museum, som ordnats efter de principer, som användes för 1700-talets samlingar. Här förekommer äfven en raritet, en grå antilop, som tillhör en sedan 1797 utdöd djurart, af hvilken liknande exemplar endast finnas i Paris, Wien och Leyden.

Bland öfriga salar på den välförsedda afdelningen för ryggradsdjur, må nämnas salen för den skandinaviska faunan, där man särskildt lägger märke till den vackra samlingen nordiska fåglar, som konserverats af fröken Ruth Kolthoff. Museets fågelsamling, inrymd i en sal intill naturaliekabinettet, är en af de förnämsta i världen och räknar omkring 40,000 nummer, af hvilka gifvetvis endast en del kunna utställas. För öfrigt må nämnas hvalmuseet, inrymdt i en särskild tillbyggnad med bl. a. ett praktexemplar af gröndshval, till hvilket knappast något annat museum torde äga motsycke.

Det bildade biträdet.

HON ÄR ICKE UTAN BEHAG, TACK ATT SE på, inte hvad man kallar korkad, dessutom villig och undergifven — jag menar, hon ser upp till mig som ett högre väsen, åtminstone det högsta hon känner här på jorden. Det verkar trefligt och stimulerande och bör räknas med bland förmanerna af att ha henne i huset. Isynnerhet som jag är icke lagd för att betrakta mig själf i samma ljus.

Hon har under dessa månader lyckats göra sig outhärlig i hvardagslag och vid festliga tillfällen iakttagit en tillbakadragenhet, som sätter henne i stånd att med fördubblad uppmärksamhet fylla sin plikt. Denna består — det har jag inpräntat — hufvudsakligen i att hon, genom att beakta hvad jag brukar göra skall söka befria mig från att göra det. Den ledtråd jag gifvit henne kan formuleras så, att hon skall tänka och ha ögonen med sig, för att därigenom spara mina omtankar och min tid. Hon skall vara som en femte lem för mig och i den mån detta låter sig göra ta steg, som eljes skulle ålätta mig. Idealet, som jag med pedagogisk omsorg utmålade för henne, det vore, om hennes hufvud i vissa stycken kunde vikariera för mitt. På så vis blefve jag i tillfälle att bruka mitt hufvud på högre och intressantare saker, såsom det höfves en människa under hennes korta séjour här på planeten. Men tyvärr, innan lilla Signe hinner så långt, har hon mycken skolning kvar att gå igenom. Likväl måste jag erkänna, att blotta de ansatser hon gör — under mitt vaksamma bistånd — nog äro värda både kost och lön och en eller annan af mina aflagda toaletter, förvandlad efter hennes mindre anspråk på lämplig utstyrelse.

För så vidt är allt godt och väl. Och jag förvånas öfver att jag inte för länge sedan funnit på att lätta min ganska omfattande börda som husmor genom att afdelade ett särskildt departement eller ämbetsverk mellan regeringen och folket, mellan mig och jungfrurna, att förvaltas af en bildad hjälpreda. Hon behandlas som medlem af familjen, enligt aftalet vid begynnelsen, och när vi någon gång ger oss tid att resonera öfver tillvaron, förklarar hon öppet, att hon känner sig som hemma hos oss. Jag aktar mig noga att skingra denna uppfattning, ehuru jag måste småle vid tanken på dess illusoriska förutsättningar.

Familjen — för mig det heligaste af alla ord... Inte blir man medlem af familjen blott därför att man presenteras när det kommer besök, i hvardagslag sitter med i vår krets och på julafton får sitt rågade bord bredvid barnens, och inte i jungfrukammaren, hos den tjocka köksan. Inte tillhör man oss, äfven om man kan fritagas från misstanken att vilja vända ryggen vid minsta fnurra på tråden. Faktum kvarstår, att man kan säga upp hvilken dag som helst.

Felet med vår bildade hjälpreda är, att hon, socialt sedt, är en amfibie, hvarken fågel eller fisk, hon har inte foten på torra land som vi, men plaskar heller inte i folkdjupets oklara vatten, som de andra hjälpredorna. Hon har något att ta

vara på, det kan inte bestridas. Men det är henne icke medvetet, hon känner det ej instinktivt på långt när så starkt som min unga dotter. I praktiskt handlag öfverträffar hon min flicka, som nödgats offra sin bästa tid åt läsning, pianospel och att i sällskapslivet inöfva ett fulländadt uppträdande. Hvad själfva utseendet angår, måste jag så mor jag är, ge dem ungefär samma betyg. Men skillnaden är stor: ser man närmare på min Ella, finner man hos henne damens gry, hon är trygg och själfmedveten, allvarlig, äkta och sann. Tittar man närmare på lilla Signe, träder jäntan fram, ingen dålig jänta alls, men det frallande hos jäntan, som Fröding bränt fast, är påtagligt. Hon är inte trygg, utan kränger som en rank båt vid minsta lilla käre. Hon fikar och sträcker hals, vill visa sig en smula för mer än hon är. Hon äger icke någon väl afvägd själfkänsla. Dess spröda gods söker hon omedvetet dölja genom en påtagen själfsäkerhet, som ibland verkar ofin.

Amfibien afslöjades på ett komiskt sätt förliden afton, då jag velat uppmuntra henne med en tillställning. Jag föreslog henne bjuda ett par väninnor och gärna vänner med. De skulle ha det som mina egna ungdomar, när deras umgänge kommer hem. Men hur det var, förlade jag Signes hippa till en dag då min Ella var på bal hos sina kusiner på Adelsborg, och pojarna åkte kälke i Åre. Det föll sig naturligt, behöfver jag säga hvarför?

Det infann sig några flickor, ett par städade unga män, de undfagnades och lämnades i fred. Dock så att jag fick tillfredsställa min psykologiska nyfikenhet och någorlunda följa samkvämet gång. Och det må jag säga, det var obefalbart. Nog hade jag minst lika roligt som statist vid denna supé, som när jag uppträder som rollnehafvare. Saken var den, att Signe uppenbarligen ville visa sig för mer än hon var och dölja sin verkliga ställning i huset — liksom vore den en skam! Egentligen borde jag vredgas öfver detta hyckleri... om det inte genom sina komiska poänger beredt mig så mycken munterhet.

Samtalet var minst sagt högbent till att börja med. Flickorna pröfvade soffornas mjuka vrår, smekte blommorna i vaserna, kände sakkunnigt på dukarnas broderier. Herrarna öppnade böckerna på divansbordet och beskådade väggarnas taflor, gick rundt kring statyetterna. Och Signe visade med stolthet dessa saker, som hon hört så ofta prisas, nu prisade hon dem själf.

— Härliga gamla ting — sa hon, liksom hon hört gästerna säga.

— Härliga bananer! — tänkte kavaljeren, nästan hörbart.

Han frågade om en tafla, hvad den föreställde. Signe svängde sig med att säga, det var något gammalt. Han undrade hvem som gjort den.

— Är det nån svensk?

— Det kan jag aldrig tro — svarade hon, en smula viktig.

Först när någon nämnde att de varit med om "en glad kväll" på National bröts tillgjordhetens förtrollning. Flickorna i sofforna kunde ta del. De kacklade och glammade och flirtade och flen...

Och när Signe på natten, med högröda kinder, tackade för allt det roliga hon haft, tog hon blyg min hand och smekte den ömmare än en dotter.

Men jag tycker bättre om henne när hon inte spelar värdinna.

FRU LANG.

Manuskript och bref

af redaktionell natur torde alltid adresseras till Redaktionen af Idun, ej till någon särskild medlem af densamma.

Älskvärdt och näsvist kring dagens »on dit».

"DEN AF MANNEN SKAPADE VARLDEN", jag föreställer mig att det uttrycket har föresväfvat skolköksinspektisen fröken Gertrud Bergström, då hon sattes att inspektera militärköket. Och det låg nog ingen afgjordt välvillig mening i de orden. Med synnerligen blandade känslor ser en husmor, som därtill är vetenskapligt utbildad på teorierna inom sitt fack, som känner kemi, fysik och hygien, ett kök, där det saknas tvättställ. Den mest fundamentala principen för all matlagning, renligheten, är här utan vidare åsidosatt. Och matlagningen betraktas af krigsfolket — fröken Bergström kallar dem så, om man förs lita på att dagspressen riktigt förmedlat hennes ord — som någonting synnerligen lågt. Handräkning i köket tilldelas som straffkommendering, i stället för att den, enligt fröken Bergströms principer, snarare borde förekomma som premien på ett godt uppförande.

Föreställ er en professor, som i sitt laboratorium kommit sin vetenskap nära in på lifvet och som ställes ansikte mot ansikte med en kvacksalvare och hans valhändta metoder med dess resultat på måfå. Så ungefär bör en i huslig ekonomi utbildad känna sig, då hon kommer i ett efter militära principer instiftadt köksdepartement, där allt går på förhandsrekvisition och alla öfverlevor bli svinmat. Öfverlevorna, som äro den sanna husmoderns a och o, som visa, om hon förmår något i sitt kall, som pröfva hennes kombinationsförmåga och hennes intelligens till det yttersta. Öfverlevorna, rätt uppfattade, äro ett intressant nationalekonomiskt problem. Men öfverheten bär icke svärdet förgäfvets, så icke heller militären. Här hugges problemet helt enkelt itu — och så existerar det icke längre. Invärtas har säkert fröken Gertrud Bergström vridit sina händer öfver detta slöseri, men som hon är en praktisk dam har hon också föreslagit reformer. — Förträffligt, säga alla intresserade husmödrar. Men de borde tillägga: — Stackars fröken Bergström!

Att reformera mannens hvardagsvanor — hvilket företag! Och här icke blott en enstaka individs utan ett kollektivs, krigsfolkets, — himlen bevara oss! Om generationer af beväringar skurit af kanterna på det mjuka brödet, som serveras till maten, så är detta nästan ett heligt bruk och att försöka utrota oseden med lämpor är som att rycka upp maskrosplanter med fingrarna. Fröken Bergström vill göra brödsoppa af de i köket afskurna brödkanterna. Vet inte skolköksinspektisen, att en krigsman behöfver kött, kött och återigen kött, om han icke skall dö af svält? Det kan gå an för öfverklassen, som inte arbetar, det

har väl skolköksinspektisen hört, att minska på köttfödan, men icke för den som verkligen uträttat något. Den svenska genomsnittsmannen, genom hvilket samhällslager man än gör snittet, tror, att han befinner sig två tum från hungersdöden, då han fått ett mål mat utan kött. En lärarhistoria från en officersmässa må här till jämförelse meddelas. Yngste löjtnanten, som stod för matställningen, hade ordinerat köttsoppa med grönsaker och hela köttstycken och som dessert en stadig frukt-paj, detta tillsammans med ett väl-försedt smörgåsbord utgjorde en hvardagsmiddag. Men kritiken lät icke vänta på sig. — Jag måste ha kött, sade äldste löjtnanten bragt till förtviflans gräns. Jag kan inte lefva utan.

Krigsfolket — för att alljämt tala med Gertrud Bergström — delar ganska visst denna uppfattning. Det är ingen som tänker på att fransmännen, hvilkas historia ingalunda är blottad på militära bragder, såväl under Napoleon som generationer tidigare lefvat på sin brödsoppa, sitt mjuka bröd med hårda kanter, sin frukt och sitt sura vin med ett kvalitativt ringa tillskott animalisk näring. Skulle kanske Gertrud Bergström lyckas lära det tappra svenska krigsfolket att lefva någonting i samma stil, lämpadt efter våra förhållanden? Omöjligt är det ju inte, när allt kommer omkring. Hvad kvinnan vill, vill Gud och kanske äfven krigsmannen.

BLEK af NOSEN.

Från scenen och estraden.

FORTSÄTTNINGEN PÅ DET NORSKA GASTspelet å Dramatiska teatern har utgjorts af Shakespeares romantiska lustspel "Som ni behagar", hvari det blef oss beskärftadt att efter en mångårig paus återse fru Johanne Dybwad. Hon spelade det poesimättade styckets kvinnliga centralfigur, den ömma och öfverdådigt muntra Rosalinde, och vann särskildt i de uppslupna scenerna åskådarna genom en glindrande virtuos konst. I den vemodige och drömmande Jacques framträdde hr Schanche som en jeune premier af högsta rang. Föreställningen gaf dock ett något splittrat intryck i jämförelse med de efterföljande programmen, "De skadeskudte" af Nils Collet Vogt och "John Gabriel Borkman" af Henrik Ibsen. — Norrmännen skola framför allt spela sin egen moderna dramatik, den behärska de i hvarje tum, där kunna de fullt utveckla det ursprungliga i sin konst. I Vogts skadespel De skadeskudte, denna talangfulla sotrifning, utförd med ett af 80-talets kolstift och i hvilken ett par af lifvets eländigaste sidor framstå i all deras beklämmande dysterhet, fanns en väl afvägd enhetlig ton och en spelets naturlighet, som gaf tillkänna, att artisterna behärskade stoffet med samma säkerhet som författaren. Som den unga lifshungriga, illusionslösa och trotsiga Kristianafösen Ingrid var Gerd Egede-Nissen genomgående sann och visade prof på ett artisttemperament, som redan nu blommar rikt och ställer stora möjligheter i perspektiv. Den unge målaren Leopold Hage och den förkomne Gabriel Utbø hade ypperliga folkare i Gunnar Tolnæs och Egil Eide, isynnerhet gaf den förstnämnde ett illuderande verklighetsintryck. Det fanns något af bakgatornas brutala lyrik i hans glupande kärlek, hans hån och forcerade sorglöshet.

Kom så John Gabriel Borkman, den störtade makt- och viljemänniskans tragedi. Redan från första scenen, de båda tvillingsystrarnas strid, en strid i det stilla, djupa med undertryckt röst och sammanbitna tänder, fick verket sitt grepp i publiken och släppte det ej, förrän i den fjärde akten med dess onödiga och tröttnande symbolik. — Jämte "En folkefiende" torde väl Borkmanföreställningen ha gifvit det klaraste och allsidigaste uttrycket för norsk scenkonst, det, där tolkningen står i omedelbar kontakt med lifvet själf. Vårt utrymme tillåter ej ett detaljeradt omnämnande af spelet, vare det nog sagt att Stub Wiberg i hufvudrollen gaf en hemskt mäktig bild af "den fångne ulven" — redan masken var ett stycke historia om lifvets ve — och att samtliga de öfriga med Ragna Wettergreen i spetsen mästerligt utlöste den Ibsenska diktens alla väldiga linjer.

ARIEL.

Mjölkk

är något, som många barn tröttna på. Då är

Kathreiners Maltkaffe

välkommet, ty mjölk blir — tillsatt med det fullkomligt oskadliga Kathreiners Maltkaffe — en av barn synnerligen omtyckt dryck. Kathreiners Maltkaffe, som dagligen drickes av millioner människor över hela världen, finnes till salu hos alla handlande.

SJU

dagar i veckan läses en annons i

IDUN

GAHNS Farena-crème.

En kund skriver därom:

»Farena Hafre-crèmen var så ypperlig att vi kunna lämna Er de alla vackraste intyg som vi rimligtvis kunna åstadkomma i ord. Den står långt före allt annat, som vi begagnat.»

Henrik Gahns Aktiebolag, Uppsala. Kungl. Hofleverantör.

KÖKSALMANACK

Redigerad af

ELISABETH ÖSTMAN-SUNDSTRAND

Inneh. af Elisabeth Ostmans Husmoderskurs i Stockholm.

FORSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 11—17 JUNI 1916.

SONDAG (Pingstdagen). Frukost: Smörgåsbord; stekt gädda med brynt potatis; mjölk; kaffe eller te med saffransbröd. Middag: Vårsoppa; sjötunga å la florentine; stekta morkullor med brynt potatis, grönsalad och salader; glacebomb.

MÅNDAG (Annandag pingst). Frukost: Smörgåsbord; köttstufning i snäckor; mjölk; kaffe eller te med korintkaka. Middag: Näselskål; persiljefyllt kalbringa med potatis och salader; rabarberkompott med vispad gräddre och mandelformar.

TISDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgrot med fruktkompott; jordärtskocksgatin; kaffe eller te. Middag (vegetarisk): Blomkål med ris och äggstanning samt potatis; grönsalad med olja; banankompott med kakor.

ONSDAG. Frukost: Smörgåsbord; bräckt skinka med stekta ägg;

mjölk; kaffe eller te. Middag: Ugnstekt torsk med pressad potatis; majsenakräm med mjölk.

TORSDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafregrynsgrot med mjölk; spicken sill med färsk potatis; kaffe eller te. Middag: Grönsoppa med mjölk; väfflor med sylt.

FREDAG. Frukost: Smörgåsbord; kokt, färskt strömming med gräslökssås och potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Kokt, brynt lambringa; filbunke.

LÖRDAG. Frukost: Smörgåsbord; hafremjölsvälling; hachi af fär (rester från fredag) med stekt potatis; mjölk; kaffe eller te. Middag: Kokt fläskkorf med stufvade turska bönor; nyponsoppa med vispad gräddre.

RECEPT:

Vårsoppa (f. 6 pers.). 1 knip-pa färska morötter, 1 liten palster-nacka, 1/4 rotselleri, 1/2 purjolök, 1 litet blomkålshufud, 3/4 lit. vatten, 1 tsk. salt, 1/2 tsk. socker, 1 dcl. fina, konserv. ärter, 1 burk cham-pinjoner (1/8 til), 1 1/2 hg. saltå kräftstjårtar, 2 msk. smör (40 gr.), 3 msk. mjöl (30 gr.), 1 1/4 lit. efterbuljong, 1 msk. finhackad persilja, 50 gr. spenat, 3 äggulor, salt, hvitpeppar. Beredning: Rötterna skrapas,

sköljas, torkas och skåras i fina tårningar. Purjolöken skåras i strimlor och blomkålen rensas samt fördelas i klyftor. Rötterna sättas på i kokande vatten, tillsatt med salt och socker, och få koka 5 min., hvarefter purjon och blomkålen läg-gas i och alltsammans får koka mjukt. Grönsakerna tagas upp med hälslef och läggas i soppkålen tilllika med ärtorna, som värmts i vattenbad. Spadet kokas ihop, utan lock, tills det blir omkr. 1/2 lit.

Champinjoner skåras i skivor och fråsas i smöret tillsammans med de väl urvattnade kräftstjårterna, hvarefter de klåmmas upp ur smöret med en sked. Smöret fråses därefter med mjölet 2 min., rotspadet och den kokande buljongen spådas på, persiljan och den sönderskurna spenaten läggas i och soppan får under rörning koka 5 min. Äggulorna slås upp och vispas i soppan, som afsma-kas med kryddorna och hålles öfver grönsakerna, Svampen och kräftstjår-tarna i soppkålen.

Sjötunga å la florentine (f. 6 pers.). 3 sjötungor på omkr. 5 hg. st., 1 msk. salt (15 gr.). Till kokning: 1 1/2 msk. smör (30 gr.), 4 1/2 dcl. fiskbuljong. Spenat: 3 hg. spenat, 2 1/2 msk. smör (50 gr.).

Till garnering: 12 råkstjår-tar, 2—3 tryffel, persilja. Beredning: Sjötungorna urta-gas, sköljas väl och torkas, fenorna klippas bort. En djup skåra skåres med en spetsig knif längs efter ryggen på båda sidor, och filåerna skåras försiktigt från benet, så att de ej gå sönder. De läggas med skinnsidan mot en skårbråda, och köttet skåres från skinet. Gålarna klippas bort, och hufvudet, benet och det hvita skinet sköljas väl och härpå kokas buljong. Filåerna ingnidas med saltet och få ligga på hvarandra 1 tim. hvarefter de ånyo torkas med fiskhandduk och kokas 5—8 min. i fiskbuljongen.

Spenaten förvälles i lätt saltadt vatten, får rinna af, vrides i en duk, hackas tämligen fint, kokas i smöret omkr. 20 min. och utbredes på botten af ett aflångt silfverfat. Filåerna läggas därpå, 4 dcl. hollandaise hålles öfver, och anrättnin-gen garneras med råkstjårtar, tryffel, skuren i skivor och persilja. Serveras med små kokta, mjöliga potatisar. Gösfiler kunna tillagas på samma sätt.

Stekta morkullor (f. 6 pers.). 3—4 morkullor, 1 hg. späck, i 3—4 skivor, 2 tsk. salt (10 gr.), 5 msk. smör (1 hg.).

Fårseradt bröd: Kråset af fåglarna, 20 gr. späck, 1/2 msk. finhackad persilja, 1 1/2 msk. smör (30 gr.), 1—2 äggulor, 1/2 msk. rödt vin, salt, hvitpeppar, 9 hveteskiv-or, 2 msk. smör (40 gr.), till bröd.

Beredning: Morkulla hör till det dyraste vildt vi äga och anses som en läckerhet. — Fåglarna böra hänga 3—4 dagar och plockas samma dag de skola anrättas. De svedas, hufvud och hals få sitta kvar, men skinet på hufvudet afdrages och ögonen uttagas. Fåglarna urtagas nått, kråset tillvaratages och användes till färs. Klorna afklippas, fjätterna skållas i hett vatten och skinet afdrages med en duk. Fåglarna sköljas hastigt, torkas väl in och utvändigt och uppsättas på så sätt, att lären pressas tätt intill kroppen, hufvudet böjes bakut, hvarefter näbben stickes genom läret och kroppen och ut genom det andra läret. Bröset belågges med tunna späckskivor, som fastbindas med fint segelgarn. Smöret brynes i en järnkastrull, fåglarna läggas i och brynas väl på alla sidor öfver sakta eld, hvarefter de få steka med brösten upp med tätt lock, tills de äro möra, eller omkr. 1/2 tim. Under tiden öfveråsas de ofta med smöret i kastrullen. De serveras med afredd sås, tillsatt med tjock gräddre, eller ock med god köttsky, som kokas ihop i den gryta fåglarna stekts. Kråset rengöres väl, sköljes, inklappas i en duk, hackas fint tillsammans med späcket, stötes i stenmortel och passeras. Fårsen blandas med persiljan, fråses hastigt i smöret och får kallna, hvarefter äggulan, vinet och kryddorna tillsättas. Brödskeifvorna formas vackert aflånga, stekas i smöret, be-låggas med fårsen, läggas på plåt och insättas i het ugn, så att får-sen hastigt gråddas.

Morkullorna klyfvas längs efter, upplåggas på krutong med hufvudet utåt; i ögonhålorna sättas pepparkorn. Garneras med de fårserade brödskeifvorna och salad eller persilja. Serveras med brynt potatis, grönsalad och vinbårgelé.

Glacebomb (f. 12 pers.). 3 dcl. tjock sockerlag (3 hg. toppso-cker, 1 1/2 dcl. vatten), 8 äggulor, 5 dcl. extra tjock gräddre. Beredning: Sockerlagen kokas först, helst dagen innan den skall användas. — Sockeret hugges i små bitar och lägges i en emaljerad järn-gryta, vattnet tillsättes, och när sockret är smält, kokas det till en klar, simmig lag, som vid prof skall tråda sig mellan fingrarna. Soc-kerlagen mätes och får kallna. Ägg-

FERROL

är det kraftigast aptitgivande och mest stärkande af alla moderna organiska järnpreparat. Synnerligen lätsmål fördrages det af den ömfälligaste mage. Vid blodbrist och svaghet af största verkan. Dess angenäma smak gör att det med lätthet tagas af såväl barn som vuxna.

Tillverkas å **APOTEKET VASENS DRUG-HANDELS LABORATORIUM, STOCKHOLM.**

Originalflaskor om 500 gram, Pris Kronor 2.25

BILLIGT! — Finnes å alla apotek — BILLIGT!

ÅR-MÅN

Icke allenast genom sin öfverlägsna kvalitet, utan äfven genom sin relativa prisbillighet, skiljer sig **Chin-alack** från alla andra emalj-färger. — För dåliga efterap-ningar varnas. Arsenikfri enl. nya giftstadgan.

Erhålles hos alla färghand-lare, Profkarta gratis. Fab-rikanter: **Dorch, Bäcksin & Co:s A.-B.**, Göteborg och Stockholm.

NYA WERMLANDS-TIDNINGEN Grundl. 1850 Karlstad Grundl. 1850 är Värmlands största och äldsta tidning.

Nordisk Familjebok

önskas köpa. Svar till Wretman, Kungsgatan 21, Göteborg. Tel. 127 35.

SINGER SYMASKINER VÄRLDSBERÖMDA

Fyrtornets

RADHES

Ansjovis i Ostronsås

Erkändt bästa inläggning. **För finsmakare!**

Härligt väggur,

Barock, ant. kop., rikt skulpterat, äkta förgyllning till salu. 370 kr. Ö. Järnvägsгат. 10 ö. g. II. Ateljén.

KODAK

FOTOGRAFISKA ARTIKLAR DE FÖRNMSTA I VÄRLDEN PRISLISTOR GRATIS och FRANKO HASSELEBLADS FOTOGRAF. AB Göteborg AKTIEBOLAGET HASSELEBLAD SCHOLANDER, STOCKHOLM

Pensionsförsäkring.

Allmänna Enke- och Pupillkassan i Sverige

meddelar försäkring för pensioner till efterlevande änkor och barn.

Inträde är öppet för hvarje svensk undersåte, som med afseende å hälso-tillstånd prövas antaglig och icke uppnått 60 års ålder. Pension kan betingas från 100 till 1,500 kronor. Insats en gång för alla kontant eller delvis genom reverser eller örliga premier.

All vinst tillfaller de försäkrade i form af årlig tillväxt af pensionen under den persons listtid som betingat pensionen. Pensionstillväxten utgår f. n. med 4,5 procent för år å det betingade pensionsbeloppet.

Prospekt portofritt. Adress: Storkyrkobrinken 11, Stockholm.

CLOETTAS GULD-CACAO

i vidstående förpackning säljes öfverallt

1 HEKTO 45 ÖRE

1 ÖRE | 4 ÖRE

pisgryn 20 gr. har samma näringsvärde som

pisgryn 80 gr. har samma näringsvärde som

ETT ÄGG

EN BIFFSTEK

(enligt Lifsmedelkommissionens broschyr).

Starta

alltid med en stor kopp af

HULTMANS RENA CACAO

Lukulin

TANDCRÈME & MUNVATTEN

Bevarar tänderna friska och vackra

Hvarför icke använda

Agra M. M.

till bakning, stekning och dylikt i stället för det dyra natursmöret, då resultatet blir detsamma.

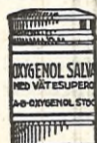
Begär detta märke!

Lejon Dantar & Strumpor

ÄRO AF BÄSTA KVALITE
& OMSORGSFULLASTE
UTFÖRANDE
FÖRSÄLJAS ÖFVERALLT

gulorna tillsätts en i sänder under vispning, hvarefter krämen får sjuda öfver elden under kraftig vispning. Krämen upphälles och vispas öfver is, tills den är fullkomligt kall, då den blandas med grädden, slagen till hårdt skum. Bombkrämen kan smaksättas med vanilj, citron, aprikos, anisette, finstött nougot, finhackade pistacior m. m. Krämen fylls i bombform och fryses direkt i den. Bombformen bör dock helst klädes invändigt med ett tunnt lagen af någon slags färdigfrusen glace, fyllas med bombkräm (då halfva satsen glace och halfva satsen bombkräm räcker för 12 pers.) och fryses 4-5 tim.

OXYGENOL SALVA

Med
vätesuperoxid

Från Ystad till Haparanda
användes

YVY-TVÅL.

Säljes i hvarje välsorterad Parfym- o. Herrekliperingsaffär.

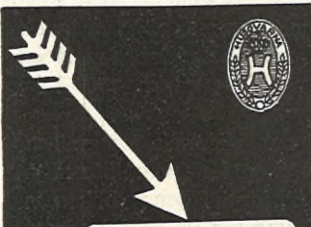
ÖSTERLIN & ULRIKSSONS
Kemisk Tekn. Fabrik, YSTAD.

EN FREJATABLETT

lindrar den retsammaste hosta

SÄLJES I ÅSKAR 2 30 öre, I PÅSAR 2 10 öre

Husvarna Symaskiner

—svenskt fabrikat—
äro en ovärderlig hjälp
i hvarje svenskt hem.
Betala sig själfva på
kort tid.
Obs. i Förmånliga
betalningsvilkor.

Blomkål med ris och äggstanning (f. 6 pers.). 2 små blomkålshufvuden (3/4 kg.), 1 lit. vatten, 1/2 msk. salt (7 gr.).

Ris: 1 hg. risgryn, 1/2 lit. mjölk, 1-1 1/2 dcl. blomkålsspad, 2 msk. smör (40 gr.).

Äggstanning: 4 ägg, 2 tsk. hvetejöl, 1/2 tsk. salt, 1/2 tsk. socker, 4 dcl. mjölk, (1 msk. finhackad persilja).

Till formen: 1/2 msk. smör (10 gr.), 2 msk. stötta skorpor.

Beredning: Blomkålshufvudena skola vara vita och fasta. De gröna bladen aftagas, och det nedersta af kålstocken skäres bort. Kålen sköljes väl och får ligga i ättiksblandadt vatten (1 lit. vatten, 1 msk. ättika) 1 tim. Den sköljes ånyo, påsättes, med blomman nedåt, i kokande saltadt vatten och får koka 15-20 min., eller tills den är nått och jämnt mjuk, hvilket prövas med en vispkvist. Blomkålen lägges upp på sikt att afrinna, delas i klyftor, hvilka lägges i en smord och brödbeströdd elffast form.

Risgrynen sköljas, skällas i hett vatten, upphällas i durkslag och få afrinna. En kastrull smörjes med en del af smöret, mjölken ihålles, får koka upp, grynen illäggas och få under rörning koka, tills de äro nästan mjuka. Mot slutet af kokningen spådes med blomkålsspad. Gröten upphälles, blandas genast med resten af smöret och får kallna. Den lägges därefter i flockar omkring blomkålen. — Till äggstanningen vispas äggulorna med mjölet, salt och socker samt mjölken, hvarefter de till hårt skum slagna äggvittorna nedskäras. Äggstanningen hålles öfver blomkålen och riset samt beströms med persiljan, om så önskas. Formen sättes in i ordinar ugnsvärme (omkr. 240 gr.) och får stå, tills äggstanningen är gräddad och har vacker färg.

Bananpott (f. 6 pers.). 3 hg. socker, 3 dcl. vatten, 1/2 vaniljstång, 9 bananer.

Beredning: Sockret och vattnet kokas med vaniljen, i emaljrad järngryta, till en klar, tunn lag. Bananerna skalas, klyfvas, om så önskas, lägges i sockerlagen, locket pålägges, och bananerna få ligga i lagen, som bör hållas vid +90, tills de äro klara och mjuka, men få ej koka. De uppläggas i kompottskål, lagen hopkokas, om så önskas, och öfverhålles. Serveras med biskvier eller mandelspån.

FRÅGOR

ENHVAR läsare af *Idun* äger rätt att i denna afdelning framställa förfrågningar rörande husliga eller andra angelägenheter till besvarande af läsekretsen. Dock förbehåller sig redaktionen oinskränkt befogenhet att utesluta de frågor, hvilka anses sakna mera allmänt intresse. Hvarje publicerad fråga kommer att besvaras, och utbetalas för det bästa svaret, å någon af här nedan införda frågor, som insändas till redaktionen senast 6 dagar efter detta nummers dato, ett pris af 10 kronor.

N:r 102. Finnes någon anstalt där det kostnadsfritt mottages kraftlösa, af sina män slagna och plågade stackars hustrur? Min mor har i många år blifvit på det grymaste misshandlad af sin man, och jag skulle för länge sedan ha anmält honom, om inte min mor varit beroende af hans arbetsförtjänst. Hon är för svag att själf kunna förtjäna något, och på min lön, 80 kr. i mån., kan jag ej försörja henne. Dessutom har hon, som många andra nedbrutna stackare, börjat använda starka drycker. Detta gör det också svårt för mig att taga henne till mig (jag har på de senare åren ej kunnat bo hemma), äfven om det skulle kunna tänkas att fattigvården hjälpte oss. Hvad skall jag göra? Är icke mitt ansvar stort? Jag är ju den enda,

som bör hjälpa henne, själf har hon ingen viljekraft. Om han en dag slår henne till döds, och jag kanske kunnat hindra det, skall samvetskvälens aldrig lämna mig!

Tacksam för svar till Ensam.

N:r 103. Vet Iduns läsarinor hvad jag skall göra för att få lefnadsmod? Till följd af stora och många sorger af de mest olika slag har jag blifvit bruten till kropp och själ, har förlorat tron på Gud och på allt godt. Jag kan ej heller gå och beklaga mig, då jag har sådan ställning i lifvet att jag måste lida i tyshet. Nog äro de stora sorgerna synliga, men det finnes äfven de som icke äro synliga för utomstående. Jag har varit gift i 20 år. Endast en månad af denna tid har min man varit frisk; han blef sjuk en månad efter vårt giftermål, men kunde ändå sköta sin verksamhet tills för 10 år sedan, då han totalt bröts och nu vårdas som obotlig på en nervanstalt. Till följd af så långvarig sjukdom har ekonomien ej blifvit den bästa, och då man äfven har ett barn att fostra af den lilla inkomst som finns kan ju ej annat än bekymmer bli följden, detta utan eget förvällande. Hur

skall jag göra för att få litet glädje för att kunna visa mig glad inför mitt barn att icke äfven det må bli förstördt af sorg liksom jag själf är? Det finnes många goda, själsfina kvinnor som själfva måhända fått smaka på lifvet; hvar finnes den som kan och vill hjälpa mig? M. A.

N:r 104. Vore tacksam få veta, om det finnes skolköks-seminarier, som emottaga elever, hvilka endast äga folkskolebildning? Bör man genomgå hushållsskola för att lättare vinna inträde? Hur lång är lärotiden? Hvad är ungefärliga kostnaden för lärdom och underhåll. Hur brukar det sedermera ställa sig med lönerna? Är det svårt att få platser? Hushållsbiträde.

N:r 105. Kan en svenska blifva sjuksköterska i Köpenhamn? Skulle nämligen i höst vilja utbilda mig därstädes till uteslutande operationssköterska. Finnas speciella kurser för detta ändamål? Till hvem skall man inlägga ansökan? Vore så innerligt tacksam, om någon af Iduns läsarinor kunde gifva mig några upplysningar i denna sak, då jag ej känner någon att hänvända mig till. Greta, 25 år.

Stora syster: "Vi ska be mamma riktigt vackert, så köper hon alltid den fina Florodol-tvålen af oss"

VÅRA SMÅ "SLITVARGAR"

behöfva nya kläder nu till
sommaren!

PRENUMERERA NU GENAST PÅ "BARNGARDEROBEN"

Illustrerad månadstidning för barnkläders förfärdigande.

Prenumeration verkställes å närmaste postanstalt eller bokhandel. Priset är: för 3/4 år Kr. 2:40, halfår 1:60, kvartal 90 öre. Lösnummer portofritt mot 30 öre i frimärken till

Iduns Expedition, Stockholm.

ETABLERAD 1752. När ni tager ett piller, så tag ett

Brandreth's Piller

Rent vegetabiliskt
Alltid verksamt.

Brandreth's Piller rensa blodet, magen och inälvorna samt underlätta matsmältningen. De stimulerar levern, aflägsna dålig galla och andra fördärfvade aföndringar. De styrka, regulerar och rensa hela systemet.

Vid förstoppning, svindel, sömnlöshet, belagd tunga, dålig andedräkt, hufvudvärk, magsmärtor, dålig, ofullständig matsmältning, lever-sjuka, gulsot och hvilken annan opasslighet som helst komma af orent blod.

Säljas på alla apotek.
Allcock Manufacturing Co.,
Birkenhead, England.

För bilden tätt upp till
ögonen och passa på, att
pilleret kommer in i
munnen.

ETABLERAD 1847.

ALLCOCK'S PLÅSTER

Universalt botemedel mot Smärtor.
Hvarsomhelst, där man har ondt bör
et plåster läggas.

2 kr. pr. lott.

På grund av den strykande åtgången av lotterna i **Stockholms Fjällkoloniers Lotteri** förrättas

dragning redan i juni.

Insänd därför skyndsamt Eder rekvisition, märkt X 1, adress Artillerig. 60, Stockholm.

12,500 vinster.
Högsta vinst 9,000 kronor.

2 kr. pr. lott.

● Resande i Stockholm ●
JACOBSONS Tapisseri-Affär.
Handarbeten, Dam- & Presentartiklar.
Välkänd. Valsorterad. Etabl. 1832
24 B Grevturgat. Vid Tattersall.

FAXIN
Bästa putsmedel för alla metaller.

Syster Elisabeth Werners
SJUKHEM
Nybrogatan 3.
Rikst. Tel. 8509. Allm. Tel. 26348.

Esprits bortslumpas!

Emedan vår affär skall upphöra bortslumpa vi hela vårt engroslager av

Äkta Esprits

till nedannämnda billiga priser:

Nr 900.	13 cm. långt	à	20 öre pr strå.
" 901.	15 "	"	à 29 "
" 902.	18 "	"	à 38 "
" 903.	20 "	"	à 47 "
" 904.	23 "	"	à 56 "
" 905.	26 "	"	à 71 "
" 906.	29 "	"	à 87 "
" 907.	31 "	"	à 1:03 kr.
" 908.	34 "	"	à 1:14 "
" 909.	38 "	"	à 1:22 "
" 910.	40 "	"	à 1:30 "

Svarta och hvita finnas i lager. Samtliga Esprits levereras i storlekar om 5, 10, 15, 20, 25, 30 och 40 strån.

OBS! Dessa esprits äro af högsta kvalitet och kosta i affärerna 3 gånger mera.

Sändas till landsorten mot efterkräft med rätt att återfå penningarna om varan ej utfaller till belåtenhet. Till solventa personer sändas de vid uppgift & referenser till påseende utan efterkräft.

För order som inkomma senare än än 10 dagar härefter garanteras ingen leverans.

Tillskrif
Svenska Plymimporten, Malmö.

N:r 106. Hvilka kunskaper fordras, huru lång tid omfattar och hvad kostar en kurs vid barnmorske- undervisningsanstalten i Stockholm? Är det efter slutad lärotid svårt att få dylik anställning, frågar Norrköpingsflicka.

N:r 107. Härmed frågas om det finnes någon möjlighet för en 20-årig, djupt religiös fabriksflicka (med någon erfarenhet från sjukhem på landet) att blifva utbildad till sjuksköterska? Saknar medel att själf kunna bidraga, och undrar om det på någon plats i landet förekomma kurser i sjukvård, där allt är fritt.

N:r 108. Vid hvilken plats eller inrättning utexamineras barnsköterskor? Tacksam för upplysningar vore Ung flicka.

N:r 109. Genom hvilken byrå eller hur skall examinerad barnsköterska erhålla plats i Stockholm? Bohuslänska.

N:r 110. Ung elementarbildad flicka, som önskar lära till tandtekniker, undrar härmed om det bland Iduns stora läsekrets finnes någon, som skulle kunna ge henne några råd. Hvar skall man kunna få lära? Är lärotiden lång och hur kostsam ungefär? Är en tandtekniker bra lönad och är det ondt om arbete? Tacksam för svar är Greta.

N:r 111. Vore tacksam, om någon af Iduns läsarinor ville upplysa en flicka, som genomgått Kindergartenseminarium och haft plats i barnhem som biträdande vårdarinna eller dylikt, om hur hon skall gå till väga för att få en sådan anställning. Elsa.

N:r 112. Vore tacksam om någon af Iduns läsare ville ge mig anvisning å den bästa skola, där grundlig undervisning i väfnad, äfven konstväfnad, broderi och sömnad meddelas. Har genomgått åttaklassigt läroverk. Svar till 17 år.

N:r 113. Ensamstående flicka med 4,000 kr. kapital önskar utbilda sig i något yrke för att kunna försörja sig. Betyg motsv. 5 kl. Arbetsam, van vid enkelt hems skötande, hushåll samt skriföromål men saknar betyg. Vädjar till Iduns läsare om ett godt råd. 35-årig landtbo.

N:r 114. Skulle någon af Iduns läsarinor kunna gifva upplysning om hvad det kostar att lära till skolkökslärover och hur lång tid det tar? Äfven frågas om det finns frielever vid skolorna. Tacksam för svar är 19-åring.

N:r 115. Jag har lust för sjukvård men saknar medel att genomgå någon kurs, då en sådan skulle gå på ungefär 500 kr. Jag undrar nu, om jag skulle kunna lifförsäkra mig och mot ränta och lifförsäkringsbrevet som säkerhet få lån i en bank. Skulle någon af Iduns läsare vilja ge mig ett vänligt råd? Meddellös.

N:r 116. Finnes något stipendium att söka för genomgående af handels-högskola? Innehar vackert studentbetyg samt 2 års praktik på större affärskontor men saknar medel att fortsätta. Vore så tacksam om någon af Iduns läsare ville gifva mig säker upplysning härom och om tiden för ansökningens inlämnande. Energisk 21-åring.

N:r 117. Jag ämnar utbilda mig till telegrafist men är fattig. Blir det mycket kostsamt att genomgå telegrafkursen? Hur tolka: kursen är på verkets bekostnad? Menas därmed blott att undervisningen är afgiftsfri eller erhåller elev något slags bidrag, resa el. dyli? — Hur ofta utdelas Fredrika-Bremer-förbundets stipendier? Finnes någon annan liknande fond för kvinnliga stipendiater? Télégraphe.

N:r 118. Hvar kan jag genomgå en kurs för att blifva handarbetslära- rinna? Är det lönande att välja denna bana, eller är den överfull? Vilma.

N:r 119. Erhöll af Praktikus recept å tunnrån i Idun n:r 14 för i år. Jag har nu försökt flera omgångar, men de bli så tunna och sköra och gå sönder. Hvad kan vara orsaken? Jag vore så lycklig om jag kunde få råd att afhjälpa detta och att uppnå ett godt resultat. Jag behöfver fortast möjligt komma i arbete och därtill få mig en inkomst! — Längtar nu att af Praktikus få den önskade hjälpen! — Tacksam för svar emotes af Arbetsam husmor.

N:r 120. Skulle vilja genomgå en praktisk eller teoretisk kurs, som kunde bli lönande för framtiden. Har i många år varit anställd i affär. — Är för gammal att börja i flickläroverk och har ej andra kunskaper än folkskolans. Vore innerligt tacksam om någon af Iduns läsarinor ville ge ett godt råd till 20-åring.

N:r 121. Vore tacksam för upplysning om betydelsen af ordet Midvinterblot.

Abonnet Trieste.
N:r 122. Finns det i bokhandeln någon biografi öfver den danska författarinnan Jenny Blicher-Clausen? Är hon i sitt land en lika framstående författarinna som sin landsmaninna, Ingeborg Maria Sick, och är hon af litteraturkritici erkänd som sådan? Hvilka äro hennes mest berömda böcker? Kaja.

N:r 123. Är det någon af Iduns läsare, som kan lämna upplysning om huruvida det i Tyskland finnes något jordbruksinstitut, där man med endast realskolexamen kan få inträde. Tacksam för svar är Erik.

N:r 124. Jag har en del gamla lerfat och frågar: Hvar skall man vända sig för att få dyl. väraderade? 1799.

N:r 125. Finns någon kurs i Stockholm eller trakten däromkring (helst i juli eller augusti) i hvilken en 19 års bildad dansk flicka (prästdotter) kan få deltaga. Andamålet med vistelsen i Sverige är att lära känna svenska språket. En gymnastikkurs kan godt användas. Tacksam för svar är Svenskfödd dansk prenumerant.

N:r 126. Kan äktenskapsskillnad komma till stånd då ena parten vägrar men den andra på grund af disharmoni och oenighet känner sig totalt nedbruten till kropp och själ och därför önskar bli fri. Inga barn finnas och begge makarna ha själfständig arbetsförtjänst. Svar till Olycklig make.

N:r 127. Två föräldralösa kontorsflickor fråga härmed om någon af Iduns ärade läsarinor ville föreslå något passande kvällsarbete. Vi ha ytterst få bekanta, och då kontorsarbetet, hvilket är ganska ansträngande, för dagen är slut, orka vi ej göra promenader och ej heller besöka några nöjen. Vi sågo för en tid sedan en annons i Idun om målning på porslin. Ha förgäfvets sett efter den i de sista tidningarna och fråga därför om någon af Iduns läsarinor möjligen känna adressen eller också kunna föreslå någon annan lämplig sysselsättning. Handarbetet blir ju i längden så enformigt. Svar emotes tacksamt till 19 och 22 år.

N:r 128. Skulle gärna för omväxlings skull vilja genomgå en enklare bokbinderkurs. Vore därför tacksam om någon utaf Iduns läsarinor ville gifva mig upplysning på huru många lektioner och ungefär hvad omkostnaderna för undervisning och material går till. Fru på landet. (Forts.)

STRÖMSBORGS

Sjuk- & Hvilohem

KNEIPPBADEN — Tel. 12 93.

Öppnas 1 Juni

och mottager konvalescenter och nervklena. Härligt och vackert läge vid Motala ström.

SYDSVENSKA KREDIT AKTIEBOLAGET,

Drottninggatan 4,

utfärdar resekreditiv, betalbara på de flesta europeiska och utomeuropeiska bankplaisers, ombesörjer telegrafremissor till in- och utlandet.

Fondafdelning. Notariatafdelning. Kassafack.

MORIANEN

ELLER

HOLSTEIN-GOTTORPSKA HUSET I SVERIGE

AF

M. J. CRUSENSTOLPE

ANMÄLAN.

NAR undertecknad nu börjar utgifvandet af en ny upplaga af Crusenstolpes "Morianen", behöfver den berömda boken ingen särskild presentation. Fler- talet bildade personer i Sverige ha mångfaldiga gånger hört talas om boken och den äldre generationen har säkert i stor utsträckning läst den. Sedan flera år är emellertid "Morianen" utgången ur bokhandeln. Efterfrågan på den är emellertid alljämt liflig och med det genom historiska skildringar och memoarer nyväckta intresset för den gustavianska tiden har måhända också följt en lust att åter lära känna Crusenstolpes kvicka och underhållande skildring från denna tid.

För att än mer framhäfva verkets karaktär af fids- skildring, ämnar undertecknad förse den nya upplagan med ett mycket stort antal illustrationer efter samtida gravyrer, målningar och teckningar. Ur den rika samling kopparstick som vi ha från denna tid har gjorts ett omsorgsfullt urval och "Morianen" kommer i den nya upplagan att gifva en utförlig och intressant bild af hvad svensk kopparstickskonst förmådde under den Holstein-Gottorpska tiden liksom af svenskt 1700-tals måleri.

Som underhållande läsning och historisk roman har "Morianen" icke många motstycken i svensk litteratur. Den nya upplagan vänder sig därför till den publik som gärna läser en underhållande skildring ur en intressant period i Sveriges historia och samtidigt gläder sig åt en förnämt utstyrd bok.

Den nya upplagan utkommer i cirka 35 häften om 64 å 80 sidor till ett pris af 1 kr. per häfte.

ALBERT BONNIER.

55 Kungsgatan **Almedahls Försäljnings-Magasin,** Kungsgatan 55

Kontoret 21 66. **GÖTEBORG.** Butiken 11 31.

Rikhaltigt urval af

Linne-

och **Bomullsartiklar.**

Levererar fullständiga **Linneuppsättningar** för Hotell, Restaurationer, Sjukhus, Badhus, Ångbåtar och Privathem samt Brudutstyrlar.

Broderier.

Spetsar.

Färdigsydda

dämunderskläder,

Dag- och natt-

skjortor,

hvita o. kulörta

skjortor.

m. m.

Härmed inbjudes till Aktieteckning i A.-B. Husmödrarnas Centralförmedling.

A.-B. har till uppgift att förmedla försäljningar mellan Hem i landsorten af de alster deras gårdar frambringa, såsom matvaror af alla slag, bär, frukter, konserveringar o. inläggningar, väfnader o. förförigt allt de önska afyttra utan andra mellanhänder än våra direkt t. hem i Stockholm.

Aktiebrevfren äro på 10 kr. styck o. ställas till viss man. Teckningslistor o. alla öfriga upplysningar lämnas tacksamt af Martha Larsson, Husmödrarnas Centralförmedling, Jakobsgatan 20, Stockholm.

LEDIGA PLATSER

UNG, BILDAD FLICKA, anspråkslös, snäll, glad och barnkär, erhåller god plats i familj d. 15 juni. Sökanden bör vara huslig, något kunnig i sömand samt ha godt sätt med barn. Svar med foto, betyg eller rek. till »Apotek på landet», Iduns exp.

ENKEL BÄTTRE FLICKA, omkring 25 år, får genast plats i liten fam. på landet, ej långt från stad, för att tillsammans med egen dotter sköta hemmet. Får anses som familjemedl. Lön efter öfverenskomme. Sv. jämte foto o. betyg till »Villa Ahlsborg», Råppe.

FÖR ANSPRÅKSLÖS BÄTTRE flicka kunnig i enklare matlagn. samt öfriga hushållsgöromål finnes plats att biträda värinnan på ett 1:sta kl. pensionat (ej förenadt med helsepension). Någon språkkunskap erfordras. Sv. med lönepret., foto o. rek. till »Juni 15», Iduns exp.

BARNFROKEN, snäll, barnkär och fullt pålitlig, erhåller plats för tre barn till den 1 juli. Ansökn. med säkra rek. och lönepret. sändes till Apotekare Norinder, Alingsås.

PLATS FINNES GENAST under sommarmånaderna för bättre flicka å landegendom i Västergötland. Sökanden (som får anses som familjemedlem) bör kunna bakning samt enkel matlagning. Svar till Fru Anna Brodin, Stocksund.

Hushållerskeplatsen
vid större sjukvårdsinrättning är till ansökning ledig genast. Arlig lön för rätt person 600 kr., kost, tvätt och fria utskylder. Ansökningar med betygsskrifter, åldersuppgift och foto insändas till »Hushållerska» under adress S. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm, f. v. b. Endast kompetent och verkligt dugande person, som förut innehaft liknande befattning bör reflektera.

Barnsköterskor
erhålla goda, fina platser genom Svenska Sjuksköterskebyrån Göteborg, Kungsgatan 21.

Vid Fredrika-Bremer-Förbundets Landthushållningsskola
för utbildande af lärarinnor, Rimfors, finnes från den 1 juli ett 3 mån. vikariat till lärarinna i huslig ekonomi till ansökan ledigt. Efter den 1 okt. tillsättes ordinarie lärarinna. Lön beroende af kompetens. Ansökan med betygsskrifter insändas till skolans styrelse, adr. Rimfors, före den 20 juni.

Husmoder.
Plats som husmoder för elevhushållet vid Blekinge läns till Hoby förlagda nybyggda folkhögskola och landtmannaskola finnes till ansökan ledig att tillträdas den 1 inst. okt. Lön 500 kr. för år jämte allting fritt. Stort afseende fästes vid den sökandes såväl duglighet som karaktär. Ansökningarna böra till den 20 inst. juni vara inlämnade till Rektor Adolf Bolin, Ronneby.

Hushållerska
vårdinna, praktisk, duglig och ordentlig erhåller genast plats hos barnlös enkeman. Svar med betyg, rekommendationer, fotografi och löneanspråk sändes till Kristianstads Läns Tidning f. v. b. märkt »Hushållerska».

Ung, bildad tyska

önskar plats i verkligt god familj som hjälp och sällskap. Talar svenska och franska samt är musikalisk och huslig. Svar till »A. T. 24 år», S. Gumælii Annonsb., Sthlm, f. v. b.

PLATSSÖKANDE

UNG FLICKA, kunnig i husliga göromål, önskar plats i liten familj i Värmland eller Dalarna. Tacksamt för svar till »1 juli 1916», Iduns exp.

UNG, FÖRLOFVAD FLICKA af god familj önskar i slutet af juli plats å större gård på landet för att vara husmoder till verklig hjälp inom hushållet och i allt, hvad som hör till ett välordnat hems skötsel. Sv. t. »Familjemedlem», Arvika p. r.

18 ÅRS ENKEL, BARNKÄR FLICKA önskar plats att sköta barn samt hjälpa till med förekommande göromål. Är skunnig. Önskar anses som familjemedlem. Små lönepret. Svar till »Familjemedlem, 18 år», Filipstad p. r.

EN 23 ÅRS FLICKA, kunnig i sjukvård önskar plats i familj omkr. 10 juni. Svar pr omg. till »Familjemedlem», Mariannelund p. r.

FLICKA önskar plats å pensionat eller i godt hem, helst i Dalarna eller Värmland, att deltaga och lära matlagn. och öfriga förek. görom. Vid lön fästes intet afseende. Svar märkt »Sommaren 1916», Mjölby p. r.

SOM BARNFROKEN eller hjälp i hushållet önskar 20-årig elementbild. flicka plats 1:a juli. Undervisningsvan och skunnig. Svar till »Barnkär», Iduns exp.

UNG ELEMENTARBILDAD FLICKA önskar plats, helst på landet i familj, mot fritt vivre för att lära sig hushåll. Är villig deltaga i förek. göromål. Svar till »Intresserad», Vasagat. postkont., Göteborg.

SJUKGYMNASST OCH MASSÖS önskar under sommaren anställning i familj eller vid badort. Talar tyska och franska. Svar till »Sjukgymnast», Göteborg 3.

KVINNL. EXAM. SJUKGYMNASST önskar under sommaren plats i familj att meddela massage. Event. endast mot fritt vivre. Svar till »Sommaren», Iduns exp. f. v. b.

MEDELÅLDERS huslig, bildad flicka, musikalisk, glad sätt och godt utseende, söker plats i Stockholm eller på större landegendom i dess närhet. Svar till »Huslig», Iduns exp. f. v. b.

STUDENTSKA, tysktalande, önskar under sommarmånaderna plats å landegendom att undervisa barn i skolans lägre klasser. Svar till »G. A. B.», Iduns exp.

SJUKVÅRD. 25 års flicka som genomgått en ettårig sjuksvårskurs önskar privatvård. Tacksamt för svar inom 8 dagar till »Sommaren 1916», Nya Varvet pr Göteborg.

LATINSTUDENTSKA för i år önskar plats under sommaren att undervisa. Rek. från läroverkets förest. Sv. t. »Landlif och god familj», Allm. Tidningskontoret G. Ad. Torg, Sthlm.

22-ÅRIG BÄTTRE FLICKA önskar under sommarm. plats i liten fam., som god husmors hjälp o. sällsk., helst på landet. Någon lön önskas. Svar tacksamt till »Vänligt bemötande», p. r. Raus.

UNG BILDAD FLICKA kunnig i matlagning och öfriga sysslor i ett hem, önskar plats att ensam sköta litet hem där nutida bekvämligheter finnas. Sv. till »Sommaren 1916», Lund p. r.

UNG FOLKSKOLLÄRARINNA önskar under juli mån. plats i treflig fam. som hjälp o. sällsk. eller som guvernant. Sv. före d. 17 juni t. »Småländska», Bosebo p. r.

FÖRLOFVAD LÄRARINNA önskar under ferien plats i fam. såsom hjälp o. sällsk. mot fritt vivre. Sv. till »H. E.», Hallstahammar p. r.

UNG ORDENTLIG FLICKA önskar mot fritt vivre plats i finare fam. el. på herrgård, där duglig köksa finnes i och för lärandet av husliga göromål. Obs! Duktig och hjälpsam. Gärna familjemedl. Tillträde helst d. 1 aug. Sv. t. »19 år», Nerikes Allehandas kontor, Örebro.

I PRÄST- ELLER HERRGÅRD önskas plats för 16 års frisk och hurtig flicka att såsom familjemedlem deltaga med alla i ett hem förekommande göromål. Någon lön önskas. Ref. lämnas. Sv. t. »Godt hem för längre tid», Iduns exp.

19-årig flicka
med normalskolekomp. och som genomgått 3 mån. hushållskurs, önskar komma i god familj på landet, helst i södra Sverige, för att mot fritt vivre vara husmoder behjälplig med alla inom ett hem förek. görom. eller undervisa mindre barn i skolämnen och musik. Sv. före 15 juni t. »Hösten 1916», Nord. Annonsb., Göteborg.

Anspråkslös, gladlynt,
medelålders bildad dam med goda relationer önskar komma till ett äldre par el. ensam person för att sköta hemmets alla göromål och vara till sällskap och hjälp. Egna möbler till ett rum finnes. Tacksamt för svar till »Små lönepretentioner», Iduns exp.

Ung, frisk Sjukgymnast,
norrländska, utexam. från A. Kjellbergs institut med goda betyg o. rek. önskar plats, om möjligt på badort eller hos läkare. Ettårig praktik. Sv. t. »G. L.», Edsbyn p. r.

INACKORDERINGAR.

I VÄSTRA FÄRNEBO PROSTGÅRD, Västmanland, kunna några damer som önska att under sin ledighetstid komma ut på landet, erhålla inack. till ett pris af kr. 2:50 pr dag. Stör trädgård, omgifvande björkbackar och barrskog. — Tillfälle att afgiftsfritt deltaga i konservering. Bref adresseras: Prostgården, Västerfärnebo.

17-ÅRIG bildad, frisk flicka önskar verkligt god inackordering med eget rum från slutet af juni till medio af augusti å vackert landställe uppåt landet, där ungdom finnes, och hvarest det gifves tillfälle till bad och lavtennisspel. Offert med uppgift af ref. till »Hurtig 17», Helsingborg p. r.

UNG FLICKA ELLER YNGLING, helst af prästfam. el. teol. stud. kan få inack. i godt hem under sommarv. vid västk. Salta bad och tillf. till fisketurer. Svar till »65 kr.», Nord. Annonsb., Göteborg.

PENSIONAT FÖR BARN i Skelderviken i komfortabel villa belägen i härlig barr- och ljungskog med utsikt öfver havet. Tuberkulösa barn mottagas ej. Referenser på begäran. Närmare meddelar föreståndarinnan, fröken Hanna Flyborg, Solhem, Växiö. Adress efter den 3:e juni: Villa Bris, Skelderviken.

Tvenne skolflickor

eller skolgossar kunna få god helinackordering i bättre, välrekommenderadt hem i Stockholm. God omvårdnad och tillsyn. Finaste referenser. Deladt rum. Södersol. Endast å väluppföstrade barn reflekteras. Svar till »God omvårdnad» eller — A. T. Vasa 60496, helst mellan kl. 4—5.

I solig, tyst våning

med alla nutida bekv., hiss, badrum m. m. kan god inack. erh. ensamt eller deladt rum. Svar till »Centralt läge», Iduns exp. Riks 10462.

Konfirmationsundervisning

med helinackordering lämnas instundande juli och augusti i St. Åby prästgård. Skönt, friskt läge nära Alvastra och Ömberg. Tillfälle till musik, bad m. m.
Kyrkoherde E. Frölander.
Adress Odeshög.

Fullständig utstyrel

för hemgifter.
Färdigsydt dam- och barnlinne. Egen systerier. Profver sändas på begäran.
A. C. Cronquist & Son, Malmö. Riks 815.

Tvätt!

Tvättning och mangling af privatkläder utföres på ett i allo förötklasigt sätt i Mälarebadets Tvätt- & Stryklinrättning till ett pris af 35 öre pr kg. för tvättposter öfverstigande 20 kg. Afgiftsfri afhämtning och hemsändning.

Allm. 93 44. Riks 38 15.

Hvar skall jag tillbringa min sommarssemester?

Stockholms omgifningar:
VID MALAREN. Pensionat Fagerudd har utmärkta sånland och skogs promenader. Begär prospekt af Konditor Lundevall, Enköping.

Västkusten:
MARSTRAND. Pensionat Nygren rekommenderas.

Älsbäck LYSE rek. Strandbad. Varma bad. Löf- och barrskog. Öppet året om.

Livförsäkringsbolaget BALDER

— ÖMSESIDIGT —
Huvudkontoret: STUREGATAN 8. STOCKHOLM. — Begär prospekt.

Under
Juni, Juli och Augusti
hålles
Iduns Expedition
öppen
Lördagar kl. 9—3. Öfriga hvardagar 9—4.

Utmärkta organ

för
annonsering i landsorten
äro följande tidningar:

- Arvika: Arvika Tidning.
- Avesta: Avesta-Posten.
- Borlänge: Borlänge Tidning.
- Borås: Borås Tidning.
- Eksjö: Eksjö-Tidningen.
- Engelholm: Engelholms Tidning.
- Eskilstuna: Eskilstuna-Kuriren.
- Eslöf: Skåningen Eslöfs Tidning.
- Falkenberg: Falkenbergs-Posten.
- Falun: Falu-Kuriren.
- Gefle: Gefle-Posten.
- Halmstad: Hallandsposten.
- Hedemora: Södra Dalarnes Tidning.
- Hudiksvall: Hudiksvallsposten.
- Hälsingborg: Hälsingborgs Dagblad.
- Härnösand: Härnösands-Posten.
- Höganäs: Höganäs Tidning.
- Hörby: Mellersta Skåne.
- Jönköping: Smålands Allehanda.
- Kalmar: Barometern.
- Karlskrona: Karlskrona-Tidningen.
- Karlstad: Karlstads-Tidningen.
- Kristinehamn: Ansgariiposten.
- Laholm: Sydhalland.
- Landskrona: Landskrona-Posten.
- L'nköping: Östgöta Correspondenten.
- Luleå: Norrbottens-Kuriren.
- Malmö: Skånska Aftonbladet.
- Mora: Mora Tidning.
- Norrköping: Östergötlands Dagblad.
- Nyköping: Södermanlands Nyheter.
- Nässjö: Nässjö-Tidningen.
- Oskarshamn: Oskarshamns Tidningen.
- Piteå: Norrbottens Allehanda.
- Skellefteå: Skelleftebladet.
- Sköfde: Skaraborgs Läns Annonsblad.
- Sollefteå: Sollefteå-Bladet.
- Sundsvall: Sundsvalls-Posten.
- Söderhamn: Helsingen.
- Södertälje: Södertälje Tidning.
- Trelleborg: Trelleborgs Allehanda.
- Uddevalla: Bohuslänningen.
- Umeå: Västerbottens-Kuriren.
- Uppsala: Tidningen Upsala.
- Visby: Godlänningen.
- Vänersborg: Ells:s Läns Annonsblad.
- Västervik: Västerviks Veckoblad.
- Västerås: Westmanlands Allehanda.
- Växiö: Smålandsposten.
- Ystad: Södra Skåne.
- Örebro: Örebro Dagblad.
- Örnsköldsvik: Örnsköldsviks-Posten.
- Östersund: Jämtlands Tidning.
- Östhammar: Östhammars Tidning.

FISKEBACKSKIL.
Gina Svenssons pensionat rekommenderas.

FISKEBACKSKIL. Restaurant Utsikten rekommenderas. Godt bord. Moderat pris. Beställningar å bord mottagas.
Vördsamt
ANNA OLSSON.

Småland:
FÖR BRÖSTSJUKA. Solgården; Bor. Nytt och tidsenligt. Läkare: Dr G. Lundskog. Föreståndarinna: Sjuksköterskan Tora Strömsten.

Blekinge:
I BLEKINGE: A egendomen Kollahalla i naturskön kusttrakt för personer, hvilka i förening med hvilka önska njuta af landligt hemlif. Hafsbad. Piano och böcker. Moderat pris. Adr. Vekerum.

NORGE:
TONSASEN KURHOTELL; Valdres, 2,000 fot öfver havet. Öppet hela året. Alla slags bad. Tennis o. Biljard. Elektriskt ljus. Centralvärme. Utmärkt kök.

GÖTEBORGS GYMNASTISKA INSTITUT

En av övningshallarna.

Föreläsningssal.

Begär prospekt
över årskurserna i

Massage och sjukgymnastik

(Såväl manliga som kvinnliga elever mottagas.)

Underv. meddela nedanstående lärare:
Anatomi, Fysiologi, Patologi, Hygien:
Med. dr. **Gösta Göthlin.**

Ortopedi: Med. dr. **Sven Johansson.**
Sjukgymnastik och Massage: Gymnastik-
direktör **Karin Uddenberg.**

Fysik och Kemi Fil. Mag. **Joh. Wiger.**
Sjukvårdslära: Klinikens föreståndare,
Med. dr. **Leo Schrödl.**

Gymnastik och Massage: Institutets före-
ståndare, Direktör **Erik Börner.**

Patientbehandling.

Övningar i gymnastiksalen.

Doktor Bjerkes Ögonklinik LINKÖPING.

Dr. Heilmans
ELECTROMEDICINSKA INSTITUT.
NERVSJUKDOMAR och REUMATISKA
AKOMOR.
Kungssportsplatsen 2, Göteborg.
Tel. 4546.

Doktor J. Arvedsons kurs
i Sjukgymnastik, Massage
och Pedagogisk Gymnastik
medför enl. kungl. maj:ts medgif-
vande samma komp. o. rättigheter
som en kurs vid Gymn. Central-
Institutet.

Kursen 2-årig, börjar den 15 sept.
Prospekt på begäran gen. Dr J.
Arvedson: adr. Odeng. 1, Stockholm.

Gymnastikdirektörsexamen
afsläggas efter 2-årig kurs af kvinn-
liga elever vid

Sydsvenska Gymnastik-Institutet.
Ny kurs börjar den 14 sept.
Prosp. gen. **Kapten J. Thulin, LUND.**

ROYAL WINDSOR

Del berömda
hårstärkande vattnet.
Gifver grått hår dess ursprungliga färg.
Borttager mjäll. Hindrar håret att falla af.
Märket grund. 1879. Beg. end. fl. med orden:
Royal Windsor Perfectionne. En alljämt
stig. försäljn. samt 30 års succés gar. Royal
Windsors verkan. Pris kr. 5.- + porto.
Nederlag: **Franska Parfymmagasinet,**
Hoflev., 21 Drottninggat. 21, Sthlm.

Lait Antéphélique

(kändt i hela världen sedan 50 år) bästa
medel mot rynkor, fräcknar, leverfläck-
ar, finnar, fnassel m. m. Pris kr. 6.-
+ porto. **Franska Parfymmagasinet,**
Drottninggatan 21, Stockholm. Hoflev.

Majorskan Edmanns utsökta Crème Idéale

är af kunnare ansedd som mest för-
skönande och mest elegant. Bleker
fräcknar och leverfläckar, gör hyn
ungdomligt vacker.

Mot grått hår!

Härmed meddelas ärade kunder att
det utmärkta och mycket efterfrägade
hårvattnet mot grått hår (dessutom
det bästa mot mjäll och hårafvall)
som i 40 år förts endast i Fanny
Gelins Parfymmagasin, Malmorgsgat.
5, hädanefters fås under adress Firma
Fanny Gelin, Norrviken. Rikst.
Norrviken 14. Pris: 5:50 fraktfritt.

Turkiska badet

i Malmorgsbadet är öppet hvarje
torsdag för damer. Yppersta med-
del för bibehållandet af smärt figur
och fin hy. Badet är angenämast,
om man är flera i sällskap. Pris före
kl. 12 kr. 1:50, efter kl. 12 kr. 1:75.

HEM- HUSHÅLLSSKOLAN.

Undervisning meddelas af från fackskolan utexam. skolkökslärarinna
i enklare och finare matlagning, bakning, syltning o. konser-
vering, konfektkökning, dukning och servering, uppköp
af matvaror, enkel hushållsbokföring o. födoämneslära samt
rengöring, tvätt och strykning, vården af linne o. säng-
kläder m. m. I husmoderskursen ingår fullst. undervisning i kläd-
och linnesömnad för hand och på maskin, tillklippning, lag-
ning, märkning etc. samt moderna handarbeten ävensom
Samaritkurs. — — — Som skolan aser att ej blott meddela
eleverna praktisk o. grundlig undervisning i en husmoders arbete och
plikter utan äfven samtidigt kunna bereda de unga flickorna den till-
syn och trefnad, som endast ett hem kan gifva, *bo alla elever inom
skolan* och endast ett begränsadt antal (6 å 8 st.) mottagas. Ref.:
Myntdirektör K. A. Wallroth m. fru; Professorn vid Tekn. Högsk.
Valfrid Petersson m. fru. Höstterminen börjar 15 sept. Förfrågningar
besvaras omgående af skolans föreståndarinna
Fru Emma Kjellström, Storgatan 38, 1 tr. Stockholm.
ALLM. TEL. 242 08.

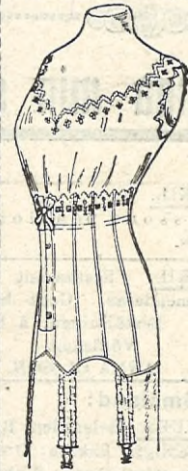
Åsgårds skolkoloni i Jämtland,

under Läroverksöverstyrelsens inseeende stående 6-klassig praktisk real-
skola för välartade gossar, börjar sitt 11 arbetsår fredagen den 14 Juli.
Anmälningstiden utgår 15 Juni.
Obs! Gossar, som relegerats från annat läroverk eller erhållit lägre
betyg än godkänd i uppförande, mottagas på inga villkor.
Prospekt och upplysningar från greve Robert Mörner, koloniens
styrelse, Birka, Täng.

Å Ekefors husmodersskola

sundt och vackert belägen å Värmdön, tre kvarts timmes båt- eller järnvägs-
resa från Stockholm mottagas från 1 sept. ett mindre antal unga flickor till
grundlig teoretisk och praktisk undervisning i finare och enklare matlag-
ning, bakning, konservering, födoämneslära, tvätt och strykning, linne- och
klädsömnad samt tillskränning.
Tyska talöfningar för dem som önska deltaga däri.
Prospekt och upplysningar på begäran.
Greta Flodman, Upsala.
Agda Nordström, Postadr. Klinten. Riks Skuru 29.

KORSETT-NYHETER!

"SVEA"-KORSETTEN.
Elegant sommarkorsett.

Svea A. Kr. 5.25
Prima batistsatin, hvit, med
extra prima madapolambroderi
upptill. Strumphällare fram
och i sidan.]

Svea B. Kr. 3.85
Satin hvit. Strumphällare
fram och sidan.

Storlekar 56—74 cm.

Till landsorten mot postförskott + porto.

Vår illustrerade priskurant, innehållande 30 olika korsetter, sän-
des gratis och franco.

A. Jönsson & Co. Kyrkogatan 32
GÖTEBORG.

"ASTRID"-KORSETTEN
Passande för smärta figurer.

Astrid D. Kr. 1.75
Parkumväfnad, ljuslila, utan
strumphällare.

Astrid C. Kr. 3.25
Nätväfnad, hvit. Sval som-
markorsett utan strumphäl-
lare.

Astrid E. Kr. 3.25
Extra prima parkumväfnad,
beige, 2 strumphällare.

Storlekar 56—80 cm.

Bränslebesparing!

Köp vårt **Kaminbränsle** å Kr. 4.75 pr hl.
JOH. LUNDSTRÖM & Co. A.-B. Riks och Allm. Telefon
Namnanrop "LUNDSTRÖMS"

Värmlands Eda bad- och vattenkuranstalt

m. järnkälla, belägen i en synnerligen naturskön, torr och sund trakt.
Post- och järnvägsstation Charlottenberg, 9 tim. järnvägsresa fr. Sthlm.,
8 tim. fr. Göteborg — direkt vagn. Säsong 10/6—20/8. Utm. bad ss.
Nauheimer m. flytande kolsyra, gytte- o. tvåmassage samt tallbarrs-
bad. Fullst. kallvattenkur, sol- och strandbad. Massage, gymnastik
och hetluftsbehandling. 1:stklassigt bord, äfven vegetariskt. Goda båd-
dar. Läkare dr Julia Kinberg, Stockholm, Gymnastikdirektör Elsa
Bergschöld, Verkst. direktör Doktorinnan Gerda Grill.
Obs! Lungotspatienter mottagas icke.

Elfkullens Husmodersskola Jemshögsby, börjar sin höstkurs 20
Sept. Undervisni. finare och enkl. matlagning, konserv. bakning, väfnad och handarb. m. m. Prosp. mot dubbelt
porto. Fröken Selma Gustafson, föreståndarinna adr. till 1:a Sept. **Smedby.**

BENNINGE HEMSKOLA Strengnäs.

Ny kurs 15 Juli—1 Dec. 1916. 9:de arbets-
året 20:de kursen. Grundlig husmodersskola
på landet. Hårligt friskt läge. Angenämt
hemlif. Goda referenser. 3 skickliga. exa-
minerade lärarinnor. Undervisning i mat-
lagning, inkokningar, bakning, sömnad, väf-
ning, tvätt, städning, servering m. m.
Vidare upplysningar enl. adress som ofvan.

Herrsätra Skolgård,

8-klassig flickskola, internat, börjar sitt fjärde läsår den 15 Sept.
1916, å Molstabergs egendom, Mönbo.
Infödda, exam. språklär., exam. skolkökslär., exam. musiklär.
Endast välartade barn mottagas.
Språk- och hushållskurs för flickor öfver skolåldern. Pro-
spekt på begäran.
Anna Sundin.
Riks' Mönbo 12. Adr.: Herrsätra, Vagnhärad.

Södra K. F. U. K:s Husmoders- och Tjänarinneskola Östgötagatan 24 B, Stockholm

börjar sin höstkurs den 15 aug. 1916. Grundlig och praktisk undervisning i
alla de sysslor, som fordras af en dugande husmoder och tjänarinna, såsom
uppköp af matvaror, enklare och finare matlagning, bakning m. m. till ett hems-
skötsel hörande samt teoretisk undervisning i födoämnes- och hälsovårdslära.
Särskild konserveringskurs med början 1 aug. Helinokordering — om så öns-
kas — för elever från landsorten. Tillfälle att deltaga i språkkurser på aft-
narna. Upplys. af förest. kl. 9:30—10:30 f. m. Riks Söder 12, A. T. 310 01.

Barnsköterskekurs Örebro Husmodersskola

vid Flensburgska Vårdan-
stalten för späda barn i
Malmö börjar den 1 sept. 1916.
Kursen är ettårig. Ansökningshand-
lingar torde insändas snarast och
senast före nästkommande juli må-
nads utgång till Anstaltens öfver-
läkare.
En elevplats är för närvarande led-
ig att omedelbart tillträda.
För antagande till elev fordras
med läkarebetyg styrkt godt hälso-
tillstånd, fyllda 18 år och elemen-
tarskoleutbildning eller motsvarande
skolbildning (betygsafskrift) samt
rekommendationer af två trovärdiga
personer.
Afgiften 150 kr. erläggas vid an-
tagningen. Närm. upplysningar med-
delas af Husmodern.
ÖFVERLÄKAREN.

Ingenieur-Akademie

Wisnar a. d. Ostsee
f. Maskin.-Elektr.-Ing.
Byggnadsingenjör. o. Arkitek-
tur. Specialkurser för järnbe-
tongarbeten, Skeppsbyggeri, Automobil-
och Luftskeppsmotorer.

Fråga "Olga"!

»Olga» priv. Frågebyrå, Växjö, be-
svasar alla slags frågor rörande hem
och hushåll m. m. Hvarje fråga
torde bifogas 50 öre + porto.

Under sommaren

är rätta tiden att sköta Edert hår.
Använd mitt välkända Vegetabi-
liska Hårvattnet och gå så
mycket som möjligt barhufvad! Detta
hårvatten — ett extrakt af bränn-
nässla, korbborrerot, kinabark m. fl.
välgörande droger — har i förening
med sol och luft det mest gynnsam-
ma inflytande på håret. Mjällbild-
ning upphör, håret blir lifskraftigt,
återfår färg och glans. Tacksam-
hetskrifvelser vittna om goda resul-
tat. Sändes mot postförskott; pris
pr fl. (1/4 liter) 2 kronor, dubbel-
flaska 3:50. Uppgif vid rekvisi-
tion om Edert hår är stort eller fett.
FRU GERDA LORENTSON.
Göteborg 7.

Skånska Handelsbanken.

Fonder 21,850,000 kronor.
Stockholmskontor: **Arsenalsgat. 9.**

Filialer: { **Södermalmstorg 8.**
Sturegatan 32.

Deposition } 4 1/2 %
Kapitalräkning } 4 1/2 %
Sparkasseräkning } 4 %
Fondafdelning. Kassafack.

**Idun utgifves denna vecka
i A och B.**